

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 200-201 - AGOST-SETEMBRE DE 1997

EDITORIAL

MOLTES GRÀCIES A TOTS

Sembla que fa quatre dies que ES SAIG encetava un camí carregat d'incògnites pel que fa al recorregut i a la meta que enfilava. Però aquests quatre dies són més de setze anys, és aquest número dos-cents que teniu a les mans; és un camí presidit per la constància i per l'acompliment d'un compromís que ES SAIG va assumir amb tots els seus lectors. Perquè si una virtut se li pot atribuir és la de la constància, la de la perseverança, que li ha permès assolir una continuïtat que no sempre ha estat fàcil ni planera: hi ha hagut - enmig de moltes satisfaccions - capamuntes i vents de cara mals de vèncer.

Però no és la nostra intenció gloriar-nos de la tasca feta i demanar-vos-ne el vostre reconeixement. Si bé es mira, el que hem fet no té massa mèrit, perquè dur a terme una feina que agrada no en té gaire, de mèrit. A més, no havíem d'estar setze anys mans plegades, bé havíem de fer qualque cosa. I tal com diu Baudelaire, " en definitiva, treballar no és tan avorrit com divertir-se ".

De totes maneres seria injust no agrair en aquests moments la feina dels nostres col.laboradors, de tots els que hem tengut al llarg d'aquests setze anys, molts dels quals segueixen peu ferm a hores d'ara; de fet el cos de redacció inicial s'ha anat ampliant amb valuoses aportacions d'ajudants que han entès que la nostra és una tasca desinteressada de la qual no s'ha d'esperar cap satisfacció material.

Però si una cosa vol ésser aquest número dos-cents és un acte d'agraïment als nostres lectors, que han estat molts i fidels; hem procurat i procuram complir el nostre pacte i el nostre deure perquè no els podem decebre. Moltes gràcies per la vostra lleialtat, els vostres elogis, les vostres crítiques i per haver-nos deixat fer una cosa que algú havia de fer, però no necessàriament nosaltres.

I a seguir endavant. Fins quant? No ho sabem. El que és ben cert és que els nostres propòsits inicials no han variat. Possiblement no recordeu ja el número zero (desembre de 1980) on dèiem que, a més d'informar del que passa a la nostra comunitat, ens proposàvem contribuir "a reforçar la nostra personalitat com a poble i ha aixecar la nostra consciència de poble". Aquest segueix essent el nostre horitzó.

Moltes gràcies i per molts d'anys!

La nostra portada: Hem hagut d'arribar al número 200 per oferir-vos la portada en color. Però ha pagat la pena: el beat Ramon Llull, "fill major de nostra raça", tal com es troba al retaule del nostre altar major i recollit en la magnífica fotografia de Joan Capellà. Procurarem que les portades en color sovintegin a partir d'ara.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida

Revista mensual. D.L.P.M. 495/80

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Tf: 66 50 42 / 27 25 76

Fax 66 56 79

Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor

Tf 55 52 12

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Col.laboren: Victor Andreu, Biel Bibiloni, Jaume Falconer, Miquel Fiolet, Jaume Jaume, Catalina Martorell, Miquel Molleta, Antònia Ma. Mulet, Joan Mulet, Pere Mulet, Victor Mulet, Xesc Oliver, Biel Sastre, Miquel Serra, Joan Trobat, Guillem Vanrell, Agrupació Fotogràfica d'Algaida.

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

CALAIX DE SASTRE

LES BONES MANERES

Segons Pla, Balzac dedicà part de la seva obra literària - com fan tots els bons novel·listes - a teoritzar sobre la vida humana. Balzac en distingeix tres nivells o estadis: hi ha primer l'home que treballa (vida ocupada); després, l'home que pensa (vida d'artista); finalment, l'home que no fa res (vida elegant). Al seu entendre, la vida elegant és l'art d'animar el repòs, la facultat d'omplir el temps d'oci amb *bones maneres*. Pla remarca que, en el moment que ell va escriure el seu article, una bona manera d'ocupar la vida elegant era el cinema. "Queda, és clar, com a recurs per a passar el vespre, el de sempre: el cinema", diu amb la seva coneguda ironia.

No hi ha dubte que les bones maneres han evolucionat molt: del cultiu de la conversació (saber escoltar s'ha convertit en una matèria que suspèn tothom) i la correspondència (¿qualcú és ara, a més dels bancs i altres empreses de profit, usuari del servei de correus?) del temps de Balzac, passant pel cinema del temps de Pla, fins a la televisió del nostre temps. Sí, la televisió és la bona manera per excel·lència de l'època actual. Diuen que la televisió fa mal... Ja poden anar dient. La televisió és el soporífer universal, l'objecte amb major capacitat d'empardalament que hagi existit mai. "Desig que aquest programa hagi produït als espectadors la mateixa son que he experimentat jo en crear-lo", aquesta frase podria servir com a dedicatòria o declaració d'intencions per a la majoria de creadors dels programes televisius. Dormir. Hi ha qualche plaer més sublim que el dormir?

Les propietats terapèutiques de la televisió, la seva capacitat d'omplir la vida elegant d'una bona manera, són tan evidents que alguns hospitals ja han decidit instal·lar televisors als seus quiròfans. Els diaris en parlen avui mateix; mentre ens operen de morenes, del queixal del seny o d'apendicitis, podem escoltar les genialitats del pare Apeles o veure qualsevol senyor o senyora genial. A primera vista, només li intueix un'emperò, a l'invent: no sé què passarà si l'operació coincideix amb un enfrontament Barça-Madrid; és clar que no tenim motius per dubtar de la imparcialitat del senyor metge, bisturí en mà.

Si la innovació funciona, podem generalitzar-la. Els diaris avui també informen que - textual - "set de cada deu ciutadans de l'Estat espanyol majors d'edat no dediquen ni un sol minut a la setmana a mantenir relacions sexuals, segons una enquesta recent". El sexe ja no és una bona manera d'omplir aquella vida elegant de què parlava Balzac. En canvi sí que ho són: passejar, anar de copes, llegir -uep! - revistes -aaaaah!- i ... veure la televisió, naturalment!; activitats totes elles més preferides pels enquestats que les relacions sexuals. Però hi ha incompatibilitats que són fàcilment evitables. La persona humana actual està més que preparada per a desenvolupar dues bones maneres al mateix temps. Agafem l'exemple de la medicina, que ha encetat un nou camí. Si els hospitals introdueixen la tele dins el quiròfan, nosaltres podem introduir la tele dins el llit. I si la cosa no funciona, sempre quedarà el consol de fer *zapping*.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

No sé si ho creureu, però després de dos mesos de descans és difícil tornar a reprendre el contacte amb els lectors d'ES SAIG. El Director ja fa un parell d'anys que ho diu: Si un dia s'ha d'aturar ES SAIG serà després del descans estival. Però no passeu ànsia, aquest número dos-cents que ja teniu a les mans vol dir moltes coses; si hi ha hagut constància per dos-cents mesos, n'hi haurà per dues o tres o quatre vegades més.

És un poc el que passa amb la Delegació de l'Obra Cultural, que ara compleix els 25 anys. No creis que hi ha hagut moments de desànim dins la Junta Directiva? Però sempre hi ha hagut, i seguirà hevent-hi, el coratge suficient per continuar la tasca de defensa de la nostra llengua i cultura. Els qui veuen més els resultats de la labor continuada d'ES SAIG i de l'Obra són els externs, que sovint ens comenten que a Algaida pràcticament tots els comunicats i avisos de la majoria d'entitats són en català i, el que és més important, la gent ho accepta com la cosa més natural d'aquest món.

Crec que hem començat un poc massa sèrios. A finals d'estiu és obligat parlar de les passades festes de Sant Jaume, que enguany han estat llargues pels dies que han durat, però no massa originals en quant als actes celebrats. En sentírem un que no entenia per què havien suprimit un dels actes amb més participació de les festes: la gimkana. Un que el sentia li va dir que aquest era l'acte que duia més feina, amb avantatge, als organitzadors. Volem dir, però, a favor dels organitzadors que han mantengut la marató fotogràfica, que també du la seva feina i que té una participació molt alta.

Seguint amb Sant Jaume, ens digueren que a la verbena de sa revetla molta gent, sobretot gent "madura", no pogueren escoltar el grup musical "estrella", és a dir, "els bons", perquè començaren a actuar devers les quatre de la matinada. I això, per a la gent "normal", no són hores normals de començar a actuar.

Ja hem perdut el compte de les vegades que aquest Sord ha promès no tornar a parlar de circulació, però no sé quantes vegades hem romput la promesa. Com era d'esperar, el merder circulatori durant les festes fou gros, com cada any, però un poc més. Però el que sentírem comentar, amb estranyesa, fou el fet que el dissabte de Sant Jaume al Colomer es col·locaren discos prohibint aparcar-hi durant totes les festes. Fins aquí bé, era un intent de pal·liar el problema que se veia venir. El que ja no és normal és que el mateix horabaixa tots els discos fossin retirats. I el motiu que ens ha arribat és que un veïnat del Colomer va protestar i a l'Ajuntament li feren tant de cas que retiraren tots els senyals. El merder que es va organitzar mentre els cossiers feien el quadrat fou considerable.

I parlant dels cossiers: tots els joves que aprengueren a ballar enguany ja han sortit a rotlo. I, pels comentaris que hem sentit, ho han fet d'allò més bé. Hi havia molta eufòria entre ells. Ens han dit que un dels jovenets el matí del dia de la revetla encara tenia febre, però va voler ballar fort i no el moguis. I en Mindona, que ja s'havia retirat, va voler tornar a ballar per fer-ho amb la seva filla; i ben falaguer que anava.

El Club d'Esplai, com cada any, ha organitzat un campament pels nins i nines del poble, amb una resposta acceptable, i això vol dir que no ha desaparegut del tot. Ara bé, el que ens comentava un pare d'un dels monitors és que és una llàstima que no continuï la feina que feien abans durant tot l'any, tots els dissabtes, entretenint i educant els més petits. El motiu? Segurament hi ha una part de cansament dels monitors, però sobretot sembla una manca de col·laboració per part dels pares dels al·lots.

Un tema del qual hem sentit parlar un grapat de vegades, especialment entre els joves, és el tractament que l'Ajuntament dóna als qui fan el servei militar substitutori a Algaida. Ens han arribat notícies que hi ha hagut, i encara hi ha, parts i quarts: segons qui són els joves, o els pares dels joves, tenen un tractament diferent per part del, o dels, qui organitzen les feines. És un tema molt delicat i valdria la pena implantar uns criteris molt clars i donar a conèixer aquests criteris de manera que la gent no pogués mal interpretar segons quines actuacions.

Voldriem acabar amb una bona notícia per a tot el poble: la restauració d'una part del retaule de Castellitx. El resultat, com va poder comprovar tot el poble, és magnífic. Ara no queda més que esperar el final de la restauració que, segons digueren a la presentació, serà aviat, dins l'any 98, que ja hi som. I ara que parlem de retaules: ja hem sentit un parell de vegades, sobretot des de la nova il·luminació, que el retaule de l'altar major, magnífic retaule, necessita urgentment una bona neteja, perquè pareix que du dos dits de pols.

Plou poc, però sortosament no hem de parlar de problemes d'aigua. Només hem sentit queixes d'un dia que tota la brigada municipal de neteja va fer Sa Plaça neta, i es veu que tiraren tanta d'aigua que buidaren el dipòsit municipal, i li va costar recuperar-se.

UN SORD

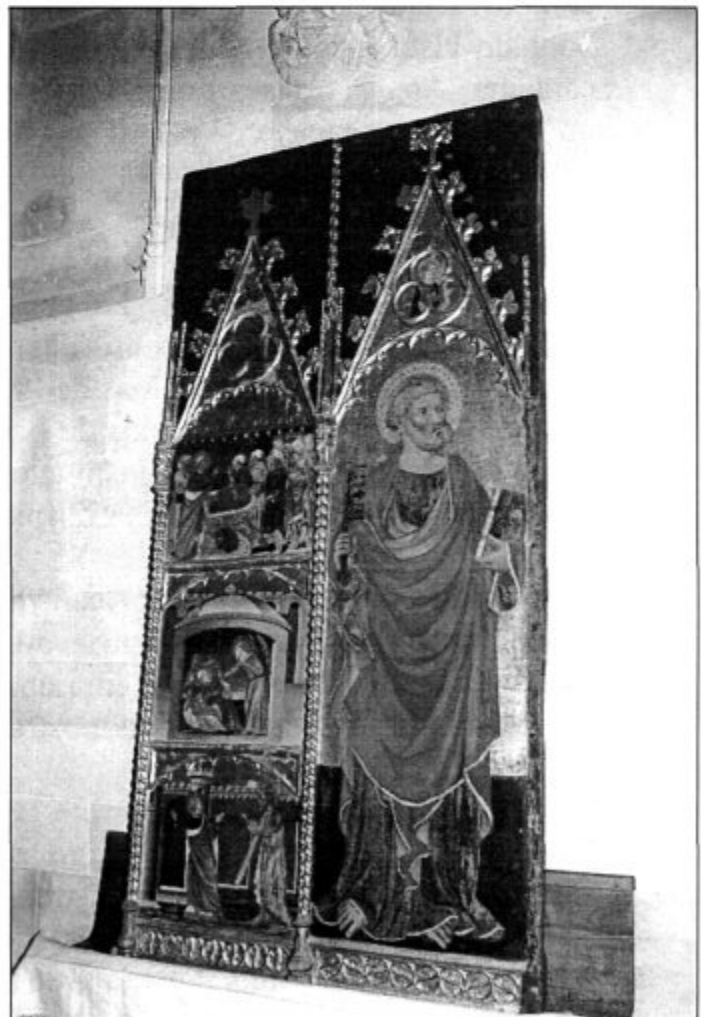
RESTAURACIÓ DEL RETAULE DE CASTELLITX

A les pàgines de "L'Ajuntament Informa" es dóna compte detallat de la restauració d'una part del retaule de Castellitx (cost de la restauració i forma de finançament, treballs que s'hi han realitzat, etc.); per tant, no repetirem el que allà es diu.

És aquesta una notícia recomfortant i llargament esperada, com també ho és que la segona fase de la restauració començarà tot seguit i que, segons sembla, no hi haurà problemes de finançament.

La part restaurada correspon a la meitat dedicada a Sant Pere: un dels carrers l'ocupa la figura del Sant i l'altre, escenes de la seva vida: concretament, de dalt a baix, la resurrecció d'un mort feta pel sant, el moment en què un àngel l'allibera de la presó i l'episodi del "Quo vadis?".

Esperem veure acabada prest aquesta obra. Aleshores s'haurà de decidir el seu emplaçament. Però més val no fer elucubracions, com va dir el rector Toni Riutort a la missa de Sant Jaume. El que està clar és que el destí no podrà ser Castellitx perquè, tal com digué, el mon està molt espenyat i mentre no s'arregli ...

Fotografia de Jaume Balaguer

ES SAIG, núm. 200: DISSET ANYS DE PREMSA ESCRITA A ALGAIDA

Hom té per costum celebrar una efemèride coincidint amb els anys, els mesos, o en aquest cas, amb els números editats d'una revista, que són múltiples de vint-i-cinc. Doncs hem de multiplicar aquesta xifra per vuit per festejar la publicació de la revista que ara tenim en les nostres mans.

Per això com a regidor i responsable de l'àrea de cultura de l'Ajuntament d'Algaida i, també, com a col·laborador vull unir-me a aquesta festa. Seré breu, la calor del mes d'agost m'ha deixat eixut d'idees.

Dos-cents, és una xifra rodona, exacta, bona de recordar. Però, per aquesta revista és molt més que tres dígit. Són quasi disset anys de feina, de perseverança, d'esforç, de reserca de la notícia, que han fet que mes rere mes Es Saig surti al carrer.

Limitar Es Saig com un mitjà de comunicació seria fer-ne una definició molt planera. Evidentament Es Saig és un mitjà de comunicació local, però des d'un punt de vista més ampli ha estat un eina que ha fomentat l'ús de la llengua catalana. Aquesta tasca normalitzadora crec que ha estat fonamental, més per un poble, que acabava de passar per un període on el català no era més que un dialecte del *español*.

Com he assenyalat abans, Es Saig apareix en un moment on les publicacions en llengua catalana són minses. La gent estava, i està, acostumada a llegir les notícies en castellà, basta veure quans de diaris de tirada regional hi ha en català, per això les publicacions de la premsa forana a Mallorca ha esdevingut en aquest aspecte com una eina de primer ordre. Seria necessari fer un estudi sobre la seva influència a les institucions, sobretot ajuntaments, comerços, etc. i el seu paper determinant en la normalització lingüística de la part forana.

La informació, l'opinió i la normalització facetes que han de seguir essent les premisses de la revista. Informar de tota la realitat del poble, de tots els esdeveniments; veure Es Saig com una tribuna independent on tothom hi digui la seva. En definitiva, esser un mostrador de la vida política, social, esportiva, cultural del nostre poble.

No em queda res més que felicitar a tots els que fan possible la la revista, col·laboradors, redacció, administració i direcció i empentar-los a seguir treballant. Tal com deia l'editorial del mes passat, la millor manera de festejar-ho seria continuar molts d'anys. Que així sigui.

Jaume Jaume i Oliver

L'AJUNTAMENT D'ALGAIDA informa

PLA D'OBRES I SERVEIS 1998

L'Ajuntament Plenari, el passat 30 de juliol, va aprovar per majoria, amb els vots favorables del Grup Socialista, PSM i Independents i l'abstenció del Grup Popular, el Projecte de la Reforma del Local de la Joventut "es Frente".

Tal com vos informàrem, el passat mes de febrer es va signar el conveni de cessió d'aquest immoble per part del Govern Balear a l'Ajuntament d'Algaida per un període de 25 anys. D'aquesta manera l'Ajuntament es comprometia a destinar aquest edifici a la joventut i fer les reformes necessàries per adaptar-lo a les activitats pròpies dels joves.

La reforma de l'estructura de l'edifici i de la seva façana; la construcció de nous serveis, l'adaptació a la normativa de barreres arquitectòniques i contraincendis; l'habilitació d'una sala de juntes i sala d'actes, d'un espai per realitzar activitats i exposicions; l'adquisició del mobiliari. Aquests són alguns dels aspectes que contempla aquesta reforma.

El pressupost és de 9.812.513 PTA, i a la mateixa sessió es va sol·licitar al Consell Insular de Mallorca la inclusió d'aquest projecte al Pla d'Obres i Serveis de 1998 perquè ho financii amb 6.535.134 PTA (66,6%) i l'aportació municipal sigui de 3.277.379 PTA.

També es va sol·licitar l'adquisició d'un vehicle per a l'Ajuntament, amb un pressupost de 2.900.000 PTA, del qual es sol·licita un 81,6%, 2.366.400 PTA al Consell Insular de Mallorca.

ADJUDICACIÓ OBRES 2a FASE DE LA CASA DE LA VILA.

El passat mes de juliol, una vegada obertes les pliques, es va adjudicar, en subhasta oberta, la 2a fase de les obres de la Casa de la Vila amb un pressupost inicial de 19.970.014 PTA. Es presenta

ren Contratistas Mallorquines Asociados S.A., Quimipres S.L. i Construcciones Riusech S.A. Vistes les propostes s'adjudicà l'obra a Construcciones Riusech S.A. amb un preu ofertat de 16.205.666 PTA.

L'aportació municipal és 3.241.133, un 20% del pressupost. La resta és a càrrec del MAP i del CIM. Està previst que les obres d'aquesta segona fase comencin durant el mes de setembre.

Aquest Ajuntament voldria aclarir els possibles dubtes que hi pugui haver amb l'informació i publicació de les obres que treu l'Ajuntament a subhasta. L'Ajuntament publica en el BOCAIB totes les obres, on s'especifica el tipus d'obra, el pressupost, els terminis i els plecs de condicions que han de complir les empreses licitadores. L'Ajuntament no té altra obligació d'informar. Una altra cosa ben diferent és la postura que ha mantingut aquest Ajuntament durant els anys de govern socialista, que ha informat a les empreses de construcció, donades d'alta a Algaida com a empreses d'obres majors, de tots els projectes de l'Ajuntament. Aquesta darrera vegada, és veritat i per això demanam disculpes, la carta va sortir amb molt de retràs, però això no implica que s'escampi un altre dubte sobre l'adjudicació de les obres de la Casa de la Vila.

LEADER II. PLA DE MALLORCA

L'Ajuntament va sol·licitar el passat mes de juny diversos projectes al programa Leader II, del Pla de Mallorca.

a) **Reforma i embelliment del carrer del Rei.** Aquest projecte consisteix en eixamplar les voravies del carrer i així facilitar la circulació dels peatons, suprimir els llocs d'estacionament, substituir les faroles existents per altres del mateix tipus que les de sa Plaça.

El pressupost puja a 2.634.759 PTA. El Leader II ho subvenciona amb 1.580.855 PTA.

b) Embelliment i ajardinament zona Tanqueta Vella. La recuperació de l'antiga carretera de Manacor, al seu pas per la Tanqueta Vella, com a zona de passeig amb la construcció de la voravia que falta, la col·locació de bancs i sembra d'arbres és l'objectiu d'aquest projecte.

El pressupost és de 1.506.498 PTA, de les quals el programa Leader II en subvenciona 903.386 PTA.

Passades les vacances del mes d'agost, aquests dos projectes es presentaran al Plenari per a la seva discussió i aprovació si cal.

A més d'aquests dos projectes, l'Ajuntament en va presentar un tercer. Una campanya de promoció dels Restaurants del municipi d'Algaida. Aquest projecte puja 2.000.000 PTA i ha rebut una subvenció de 1.200.000 PTA per part del programa Leader II. Pròximament l'Ajuntament es reunirà amb els responsables dels restaurants per discutir les línies d'actuació d'aquesta campanya i la resta del seu finançament.

El Leader II presenta programes d'actuacions per desenvolupar i fomentar el comerç, la indústria, el turisme al Pla de Mallorca i participar en la millora de les seves infraestructures. Hi participen la Unió Europea, el Ministeri d'Agricultura Pesca i Alimentació, el Govern Balear i el Consell Insular de Mallorca.

VISITA DEL CONSELLER DE MEDI AMBIENT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI.

El passat 5 d'agost ens va visitar l'Honorable Conseller de Medi Ambient i Ordenació del Territori, Sr. Miquel Ramis. A la reunió que va tenir lloc a la Sala de Sessions de la Casa de la Vila, el nostre Batle li va exposar els principals problemes del nostre municipi que són competències de la seva conselleria.

La construcció de la depuradora de Randa i la instal·lació dels tubs col·lectors per enviar les aigües del clavegueram de Pina a la depuradora d'Algaida-Montuïri, són dos dels temes que s'exposaren. Si bé aquests dos projectes ja estan aprovats per l'IBASAN, només falta agilitzar els tràmits per a la seva construcció.

La falta d'aigua a molts de municipis del Pla, i el sobrant a altres va esser un altre tema que se li va exposar. El Batle li va demanar si era factible fer

un pla general a tot al Pla per tal de repartir l'aigua entre els municipis.

El Pla Parcial del Pla de Mallorca també va esser present a la reunió i es va demanar que la Conselleria ampliàs un mes més el termini d'exposició pública perquè d'aquesta manera es puguin presentar les al·legacions corresponents, ja que el període d'exposició coincideix amb el mes d'agost.

SERVEI D'AIGUA A ALGAIDA

Durant el mes d'agost els nivells dels pous que subministren l'aigua a Algaida han baixat els seus nivells. Per evitar que aquest nivells baixassin a fites alarmants i es pugin recuperar, l'empresa concessionària d'aigua, CADAGUA, ha posat en marxa el pou de les Alzines de can Bondia i això ha fet que durant alguns dies l'aigua fos de color rogenc.

Aquest va esser, tal com s'apuntava en el punt anterior, un problema que va exposar el nostre Batle al Conseller de Medi Ambient durant la seva visita.

PLA PARCIAL DEL PLA DE MALLORCA.

Durant el mes d'agost i fins el 16 de setembre, en un principi, està exposat a la Casa de la Vila el Pla Parcial del Pla de Mallorca, aprovat inicialment pel Govern Balear, a afectes de presentació de al·legacions.

Des de l'Ajuntament vos demanan que passeu per la Casa de la Vila per tal d'estudiar el Pla i presenteu les al·legacions que trobeu necessàries.

Aquest Pla preveu, noves vies de circumvalació al poble diferents de les traçades pel Pla Director de Carreteres, la creació d'un polígon de serveis a la zona de la carretera de Manacor, actuacions al massís de Randa, a Randa i a les possessions dels voltants.

Els tècnics municipals ja estan estudiant els efectes d'aquest pla al municipi d'Algaida i així l'Ajuntament, dins el mes de setembre una vegada estudiats i discutits els informes i les propostes de tots els grups polítics, poder presentar les al·legacions pertinents.

PLA PILOT DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA.

La Conselleria de Educació i Cultura ha inclòs el municipi d'Algaida en el Pla Pilot de Normalització Lingüística. Com us informarem el passat mes d'abril, l'Ajuntament havia presentat un projecte

per a la retolació i senyalització en llengua catalana dels edificis públics, camins, llocs d'interès, a més de suport al Certamen Literari de Castellitx, el projecte presentat tenia un pressupost de 2.078.019 PTA, i es sol·licitava un finançament del 80%.

La subvenció ha estat de 206.896 PTA, la mateixa de quasi tots els municipis de Mallorca. Aquesta partida s'ha destinat a la col·locació d'indicadors d'edificis públics o llocs d'interès (església, Castellitx).

RESTAURACIÓ DEL RETAULE DE CASTELLITX

El passat 24 de juliol, a l'església, coincidint amb les festes de Sant Jaume, es va presentar al públic i als medis de comunicació una part del retaule de Castellitx, els carrers dedicats a Sant Pere, que correspon a la primera fase de la seva restauració.

Assistiren a la presentació el Conseller President de la Comissió de Cultura i Patrimoni del Consell Insular de Mallorca, Damià Pons i Pons, el Batle d'Algaida, Francesc Antich, el responsable de l'Obra Social i Cultural de la Caixa de Balears "sa Nostra", Andreu Ramis, el rector d'Algaida, Antoni Riutort, i el tècnic responsable de la restauració, José María Pardo.

El pressupost total de la restauració és de 4.930.000 PTA, dels quals 1.722.860 PTA corresponen a la primera fase, el finançament de la qual ha correspost al Consell Insular de Mallorca (1.000.000 PTA), l'Ajuntament d'Algaida (500.000 PTA) i la Caixa de Balears "Sa Nostra" (500.000 PTA).

Segons va explicar el tècnic encarregat de la restauració els treballs que s'han fet han consistit bàsicament en la fixació i neteja de les pintures, reforç del suport de fusta, cobriment de les pintures per protectors especials.

Pel mes de setembre està previst el començament de la segona fase de la restauració, que correspon als carrers dedicats a Sant Pau. El seu finançament està confirmat, el Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament d'Algaida aportaran les quantitats necessàries i també des de "la Caixa" hi ha el compromís de participar en aquesta segona fase.

Una altra actuació prevista a Castellitx és la conso-

lidació de la pedra del portal de l'església. Els tècnics del CIM ja s'han desplaçat a Castellitx per estudiar el mal que afecta a la pedra i concretar quines són les actuacions més adients.

ES SAIG, 200 NÚMEROS.

El Batle d'Algaida en nom de l'Ajuntament es vol sumar a la celebració que significa arribar als 200 números de la revista Es Saig, i felicitar de forma molt especial a en Pere i en Delfí Mulet pel seu esforç, la seva constància i el seu treball per aconseguir que Es Saig sigui una eina de comunicació i opinió de tothom.

Aquest Batle i l'Ajuntament que presideix, tal i com sempre han fet, seguiran emprant la revista com mitjà d'informació de l'activitat municipal del poble. Molts d'anys.

ELS NOUS COSSIERS

Per les festes de Sant Jaume s'ha completat l'estrena dels nous cossiars que havia començat per Sant Honorat d'enguany.

Amb l'objectiu marcat de renovar i continuar la tradició dels cossiars, un grup de joves algaidins durant aquest any van anar aprenent les dances per tal de ballar-les en el seu moment.

El dia de Sant Honorat es varen estrenar en Celestí Oliver "Majoral", en Bernat Capellà de Can Mulet i en Ricard Echevarría com a cossiars i na Mireia Oliver "Majoral" com a flabirolera.

Per la revetla de Sant Jaume s'estrenaren en Toni Barceló de ca na Cartera, en Joan Antoni Oliver "Majoral" i n'Alexandre Mulet com a cossiars i na Joana Maria Jaume "Mindona" com a dama.

El dia de Sant Jaume ballaren Pere Ferragut "Mindona", Jordi Juan "Salem" i Xesc Barceló de ca na Cartera.

Tots aquests cossiars, la dama i la flabirolera debutaren amb molta d'il·lusió i esperen poder ballar molts d'anys amb el vostre suport.

NOTICIARI

INAUGURACIÓ DE L'APOTECARIA NOVA

El passat dia 7 de juliol es va inaugurar la nova apotecaria d'Algaida al carrer de S'Aigua, que ha deixat l'antiga i tradicional ubicació al carrer de la Roca. El nou local compta amb unes àmplies, modernes i magnífiques instal·lacions.

Recordem que estam parlant d'un dels "comerços", d'una de les "cases" més que centenàries d'Algaida. La farmàcia va ser inaugurada l'any 1875 per D. Gabriel Martorell Roca i continuada per D. Pere Ramon Martorell Cardell; després passà a mans de Gabriel Martorell Garau que és qui la regenta, i a partir d'ara ho farà conjuntament amb la seva filla Elisa Martorell Isasi, que representa la quarta generació d'apotecaris dins la família.

La nostra enhorabona per la millora i el desig que aquest servei s'continui durant moltes generacions.

PLUVIÒMETRE

Ja sabem que aquests mesos d'estiu són, en general, de poca aigua. Hi ha hagut a Mallorca unes quantes tormentes que a penes ens han afectat. Les pluges solen ser molt irregulars i de quantitat molt distinta en distàncies petites.

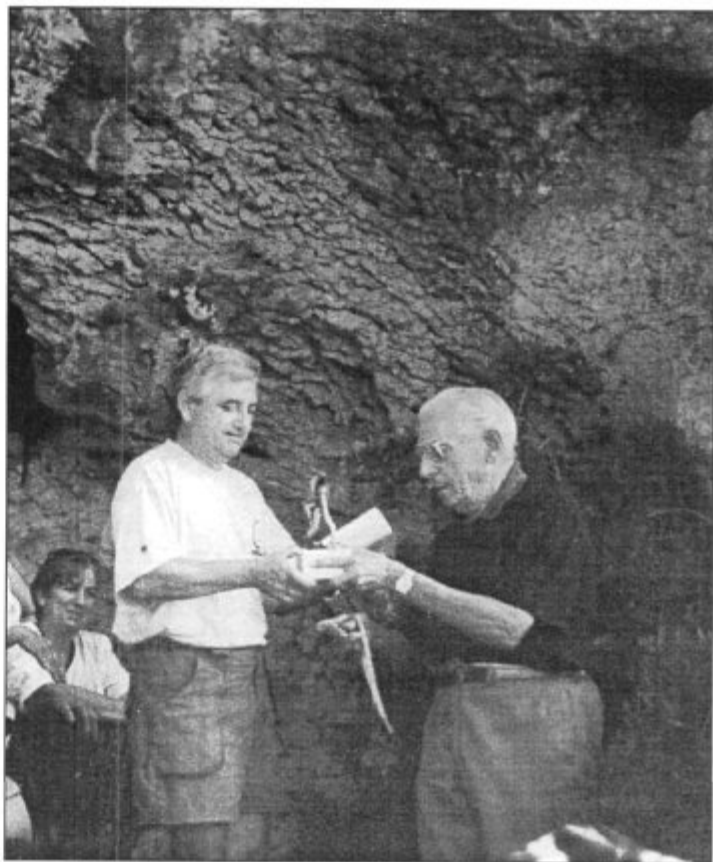
En el nucli urbà d'Algaida durant el juliol només arribà una tempesta a mitjans de mes que donà 10'5 litres; pel que fa a l'agost, pràcticament no res: fins dia 20 es comptabilitzaren l'1 litres.

Insistim que aquestes dades són les que ens proporciona l'apotecari Gabriel Martorell i que segurament varien bastant a Pina i Randa.

HOMENATGE A MANUEL OSUNA

Aquesta és una notícia que publicam amb un poc de retard. És l'homenatge que va rebre el nostre bon amic Manuel Osuna el dia de la festa de Sant Bernat de Menthon, patró dels muntanyencs, festa que enguany se celebrà al Puig de Santa Eugènia.

És un reconeixement dels mèrits que en Manuel ha acumulat al llarg de tota una honesta i llarga trajectòria dedicada al món de l'excursionisme i com a membre de la Junta Directiva del GEM. Des d'aquestes planes ens volem sumar al prop-passat homenatge "ajudant" Benigne Palos a entregar el recordatori al nostre guia de sempre. Enhorabona, Manuel.

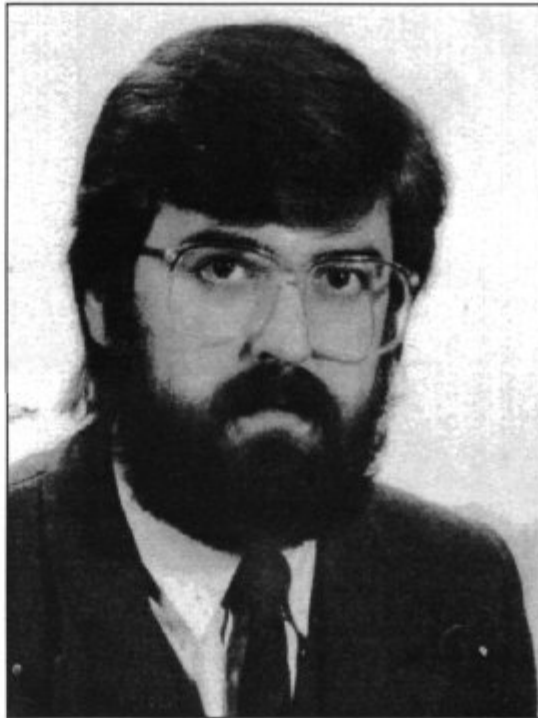

FRANCESC ANTICH, SECRETARI GENERAL DE LA FEDERACIÓ SOCIALISTA DE MALLORCA

Al passat Congrés del PSOE Balear, una de les persones amb més protagonisme va ser el nostre Batle Francesc Antich, que, a més, exerceix amb lloable discreció la presidència de la sempre difícil i polèmica Comissió de Medi Ambient del Consell Insular de Mallorca. Va ser nomenat Secretari General de la Federació Socialista de Mallorca.

Li donam la nostra enhorabona, alhora que li desitjam encert i èxit en aquest nou càrrec, així com en els que ja ostentava. És evident que el nostre batle és ja un dels homes forts del PSOE de les Illes i totes les travesses apunten que està manat a enfortir encara més la seva posició. No cal dir que ens alegrem dels èxits del nostre país i que esperam que els pronòstics sobre el seu futur s'acompleixin.

Entre les notes emotives de les passades festes de Sant Jaume recollírem aquesta de l'alternativa que el cossier Guillem Mindona va donar a la seva filla Joana Maria com a dama dels cossiers.

FOTO ANTIGA

Aquest equip ciclista està format pel director i en Miquel Bibi, en Guillem Gina, en Colau Ferrer (+), en Toni Curro, en Tomeu de Son Moll, en Jaume Coent i en Guillem Mindona.

Els integrants d'aquesta foto són: Guillem Mindona, Mateu Gili, Xesc de Ses Casesnoves, seminarista Conta, seminarista Pesquero, el també seminarista Xesc des forn de Can Floquet i Miquel Bibi.

Acotats: Biel Salas, Jaume Quitxero, Pedro Gallet, Miquel Laro, Biel de Son Lluc i Xisco des Molí de n'Andreu.

(Fotos cedides per Guillem Mindona)

DOS-CENTS MESOS ALGAIDINS VISTS A TRAVÉS D'ES SAIG

En arribar al número 200 ens va semblar oportú fer un experiment: aplegar en grups de cinc les 199 revistes publicades i donar-les a diferents persones perquè les comentassin. Demanàvem que cada un exposàs, del conjunt que li havia correspost, el que més els cridava l'atenció, els records (personals, familiars...) que despertava en ells i, en general, el que més i el que manco els agradava d'ES SAIG i els suggeriments que volguessin fer per millorar la nostra revista. La proposta era la mateixa per a tots.

Necessitàvem quaranta col.laboradors que triàrem amb el criteri més ample possible. Procuràrem que hi estassin representades totes les edats, que hi hagués un ventall ample de professions, amb representació de tots els estaments, dels diferents nuclis de població i també de persones que no viuen habitualment a Algaida. És evident que la tria hagués pogut ser una altra, però -potser amb qualche omisió involuntària- segurament acceptareu que és prou representativa.

I certament és de justícia agrair la bona predisposició de tots aquests col.laboradors -de moment, accidentals, però per què no habituals?- que s'han avengut a contestar el qüestionari de forma unànime.

Comprovareu que no hi estan representades les persones que exerceixen càrrec públics. Evidentment això no és perquè no ens interessin les seves opinions, sinó, d'una banda, per evitar suspicàcies i descuits i, d'una altra, perquè volíem conèixer el parer de la gent del carrer, de la gent comuna. (No direm de la gent normal perquè potser ens mal interpretaríeu, com si els polítics i els presidents d'associacions i entitats no ho fossin, de normals).

Els resultats d'aquesta experiència el teniu a les pàgines següents. No hem tengut temps d'analitzar les respostes amb detall, però la primera impressió és molt positiva. No dubtam que trobareu les contestes variades i interessants; i més d'una vos resultarà sorprenent i aclaridora.

Pel que fa a nosaltres, una experiència enriquidora. Estimam les paraules de lloança i d'encoratjament que molts ens dediquen (algunes semblen gairebé un simpàtic xantatge perquè continuem), però sobretot ens interessaven les vostres crítiques i els vostres suggeriments. Hem d'estudiar totes les insinuacions que ens feis per millorar la revista i estudiar quines són factibles i quines queden fora de les nostres possibilitats. És clar que voldríem fer una bona part de les fotos en color! I que cada número tengués moltes més seccions i cada número no baixàs de les cinquanta o seixanta pàgines!. Ara bé, els nostres mitjans -humans i econòmics- són molt limitats i, de tot el que ens deis, farem el que puguem. Cal estudiar-ho.

I res més. Podeu girar plana i començar a llegir. Només volem afegir que els responsables de recollir aquestes respostes hem estat: Miquel Fiolet, Catalina Martorell, Miquel Molleta, Antònia Maria Mulet, Delfi Mulet, Joan Mulet, Pere Mulet, Xesc Oliver, Jerònia Pou, Biel Salas, Pere Salas, Biel Sastre i Miquel Serra.

Josep Manila i Amengual. 62 anys. Funcionari. Números 0-5.

ES SAIG va néixer fa prop de 17 anys. El seu significat per a mi és el següent. El desembre del 80, quan una espessa capa de neu vestia de núvia la nostra illa, quan el primer Ajuntament democràtic, després de la dictadura, afrontava els reptes de la problemàtica algaidina, surt ES SAIG com a resposta a una necessitat col·lectiva que el nostre poble demandava i el nom de la revista, per als del meu temps, en fa recordar les crides oficials, a toc de tambor, "per ordre del senyor Batle, es fa saber..." o les publicitàries, a bufada de trompeta, "qui vol comprar carn d'ovella vella, que vaja a sa carnisseria de Can..." Sí, per mi ES SAIG va ésser rebut amb il·lusió i amb esperança de continuïtat. Una reflexió: per què la democràcia és el camp abonat on tota inquietud cultural hi té cabuda?

Què m'ha cridat més l'atenció de tots aquestes revistes que he rellegit? ES SAIG es proposa ser el portaveu de l'actualitat política, cultural i deportiva de la vida algaidenca; amb els lògics balboteigs dels seus inicis, ja es fa palès el conjunt de principis que la presideixen, independència, pluralitat i la constant i gran defensa de la nostra llengua. És curiós que els problemes més greus que afecten el poble, normes subsidiàries, circulació, construccions il·legals, renous, etc... després de 17 anys, siguin els mateixos, si bé, jo diria que més agreujats.

Records personals? Record que per aquell temps Es Crèdit s'instal·là a Sa Plaça, el grup de teatre Terra Seca representava "El Rei Pepet" i l'estol Pinyol Vermell desenrotllava activitats per als infants. A nivell personal, l'àmbit deportiu m'omplia de satisfacció, el C. E. Algaida militava a Preferent amb tota dignitat, però sobretot l'equip juvenil, tal vegada el millor de tots els temps, un diumenge sí i l'altre també, ens feia fruit amb el seu joc i les seves victòries. Tots els pares del al·lots fèiem una pinya de germanor i solidaritat i vivíem amb plenitud les il·lusions dels nostres fills. Per a mi, serà sempre inoblidable.

Miquel Jaume Mut, Caragol. 56 anys. Mestre d'obres. Números 6-10

Un tema que és present en diversos d'aquests números, i que em crida l'atenció, és que l'any 81, ara fa 17 anys, ja es parlava de les Normes Subsidiàries, del seu projecte i exposició per part de l'Ajuntament d'aleshores. Una ironia, sobretot quan ara encara l'Ajuntament d'Algaida es troba en el mateix estat: realitzant avantprojectes, discutint sense cap solució evident. Aquest fet em sembla greu, perquè durant tots aquests anys, mentre els polítics es posen d'acord, el problema el patim tots. Deu ser que el tema és de tanta envergadura que costa molt posar-lo en marxa, malgrat que Algaida sigui un dels pocs municipis de l'Estat espanyol que no tenguim encara una norma del sòl.

Crec que ES SAIG, a part de l'interès que pugui tenir en el moment de la seva sortida, i aquest n'és un exemple, també cobra importància pel fet que, al cap d'un grapat d'anys, serveix per poder veure quines eren llavors les preocupacions del poble.

Per altra banda, una de les coses que m'agraden més són els escrits o reculls i fotografies de notícies antigues referents al nostre poble i als algaidins de fa anys. Aquests temes ens ensenyen moltes de coses sobre els avantpassats nostres que normalment els particulars no tenim a l'abast i ens agrada conèixer.

Miquel Mulet Coll. Prevere. Números 11-15

Pel novembre de 1981 ja dúiem quasi un any de veure com cada mes arribava ES SAIG a més de 300 famílies algaidines. Ningú s'ho imaginava a l'hivern del 80 quan distints grups descobríem la coincidència de començar una publicació periòdica d'informació local. I ajuntant les curolles i els esforços d'uns i altres sortia ES SAIG.

Que n'estàvem contents ho expressava l'editorial del número 13: "Ni en els moments de més optimisme, quan la revista no passava de projecte, pensàvem arribar als 300 subscriptors. I hem superat aquesta xifra. Això vol dir que ES SAIG responia - i respon - a una realitat, que una publicació com la nostra era necessària."

Mantenint sempre el caire local, sense aixecar els peus del lloc on es produïen les notícies i es formaven les opinions, no volíem retallar l'horitzó cultural. I començarem aprofitant el primer centenari del naixement de Picasso.

Mentrestant al nostre terme s'acabaven les obres de restauració de Punxuat. Una crònica de l'esdeveniment oferia l'oportunitat de donar a conèixer una de les pàgines de l'alba de la nostra història, o fins i tot de la prehistòria. I feia ganes de visitar el monument restaurat.

Encara vivíem la primera època dels ajuntaments elegits democràticament, després de tants anys. Així, a Algaida i per tot l'estat, havien de sorgir termes nous, o renovats en el seu contingut, com oposició, normes subsidiàries, publicació del pressupost municipal... que avui ja són una lliçó d'història per als qui llavors no havien deixat de ser infants.

També hi trobam constància d'esdeveniments més casolans. Unes vegades són notícies alegres com les noces d'en Francesc Oliver, corresponsal d'ES SAIG a Pina, amb n'Antònia Gomila. Tristes altres com la mort, per accident, dos dies abans de Nadal, d'en Joan Trobat Fullana als seus 20 anys.

Ara, rellegint aquestes planes del primer tom enquadernat d'ES SAIG, escoltam amb unció, goig i gratitud el bategar del cor d'un poble que encara avui continua enregistrant els seus batecs a les planes d'ES SAIG.

Margalida Garcías Vich, Vicon. Mestressa de casa. Núm. 16-20

M'ha agradat molt tornar a llegir: *Notícies històriques de Castellitx i d'Algaida, segles XIII-XIV*: el repartiment, les alqueries i rafals, delmes i drets reials, consellers del Gran i General Consell (cada poble hi tenia un representant), els homes d'armes (els anomenen amb noms i llinatges), crims, delictes i malifetes.

És curiós, no anomenen Algaida fins l'any 1471, abans era Castellitx. Una de les coses que m'ha cridat l'atenció és que amonesten l'obrer del retaule de Castellitx perquè acabi de pagar les 21 lliures que deu al pintor Joan Pellisser.

També em va sorprendre el nombre de comerços que hi havia a Algaida l'any 1928.

L'obertura de la biblioteca municipal és un dels altres temes: nombre de volums (1781 d'enregistrats), volums desapareguts... El 1980 un grup de joves l'ordenaren i el 82 ja hi havia 2864 volums enregistrats.

L'honorable Jordi Pujol a Cura és un article d'Andreu Majoral que comenta la visita del president de la Generalitat i que els cossiers hi anaren a ballar. I moltes coses: la creació de l'Associació de la Tercera Edat, la prehistòria d'Algaida, *Un Sord* que ja es queixava dels renous de les motos, un comentari sobre la magror de les festes de Sant Jaume del 82, l'esquitxada per matar l'herba que també va matar els sembrats...

Aquests SAIGS m'han duit molts de records: l'acomiadament, després de 5 anys, del rector Miquel Mulet, com era de nerviós don Joan el metge, l'enllumenat del poble. Però el record més sentit és de la mort de Joan Verger.

Pas molt de gust de llegir ES SAIG. És una font d'informació de les notícies del poble, és la història d'Algaida. M'agrada que s'hi publiquin els pregons i conferències. Ha augmentat molt de paginació, el número 16 sols té 6 fulls. És molt maco tenir-lo enquadernat.

Maria Oliver Martorell, de Son Bou. 69 anys. Jubilada (abans mestressa de casa). Números 21-25

Com és natural, el que més m'ha cridat l'atenció d'aquests 5 SAIGS que he rellegit són les pàgines dedicades a Pina. És el que em toca més de prop i el que més conec. Tota la seva informació o comentaris em són útils i interessants.

He pogut adonar-me que en les dates aproximades d'aquests SAIGS es va començar l'embelliment i la conservació de la font de Pina. Abans sempre havia estat abandonada i degradant-se a poc a poc, sense invertir-hi cap doblar l'Ajuntament. Durant aquests darrers anys s'ha millorat molt. En els jardins que l'envolten, s'hi aturen a fer fotos de noces i comunions. Crec que quan es finalitzin les obres de remodelació que hi ha en els plànols de l'Ajuntament quedarà un racó preciós. La font és un dels llocs més emblemàtics de Pina.

Estic subscripta a ES SAIG des del seu naixement i en arribar a les meves mans el primer que cerc és la pàgina de Pina. Llavors, l'*Ajuntament Informa*, *Una Xerradeta amb...*, els articles d'opinió, etc. Llegesc tota la revista, excepte la secció d'*Esports*. No m'agraden. Principalment el futbol. No l'entenc gens ni mica.

ES SAIG m'informa i em fa llegiguera. Trob que no sobra res. Les notícies principals de Pina sempre hi són. M'identific amb la llengua i expressions amb què s'hi escriu.

Mateu Terrats i Oliver, es capellà de Can Torres. 61 anys. Sacerdot. Números 26-30 (any 1983)

Si vos he de dir ver, no sé què és el que m'ha cridat especialment l'atenció dels números d'ES SAIG que he rellegit. Però m'ha passat una cosa: aquest repàs m'ha fet tomar molts anys enrera, als anys quaranta i cinquanta, quan jo era un al·lot i venia a passar l'estiu a Algaida, a ca els padrins de Can Torres.

Jo, i els meus germans, quan veníem a Algaida, canviàvem de nom, i canviàvem de món. Jo era en Mateu de Can Torres, el fill de n'Antònia. Això volia dir que entrava dins un món distint, on la vida tenia un altre ritme, els costums, les relacions, les diversions eren tota una altra cosa que el que vivia durant l'hivern. Algaida no era com l'any 1983, ni com és ara.

En aquell temps no hi havia eleccions, estàvem en plena època del nacionalcatolicisme, la identificació entre els catòlics i l'ordre establert, garantit pel Moviment i la Guàrdia Civil, era el marc "cultural" en què ens movíem.

Com he recordat aquelles festes de Sant Jaume, amb l'ofici solemne, el coro cantant la missa de Perossi, el "predicador" extern. I els cossiers ballant l'Ofrena! I la revetla donant voltes a Sa Plaça, amb la piloteta fermada amb un elàstic i en calçant les al·lotes. I les carreres de cavalls a Son Barceló, i les de bicicletes amb en Trobat com a heroi local!

Com he recordat aquells dies a foravila, a collir ametles, i les pelades dels capvespres, i alguna escapada amb els amics i amigues al Porrassar, a jugar a maquets o a conillons, eludint la vigilància de Sor Maria; o aquelles nedades a S'Aigo Dolça o a Sa Farinera!

Com he recordat un món que ja no és, però que he viscut, que forma part de la meua vida! I que la lectura d'ES SAIG m'ha recordat!

Només per això vos don les gràcies. I vos felicita per la vostra tasca perseverant que ha contribuït a construir una nova Algaida.

Andreu Gelabert Bibiloni, Trinxet. 67 anys. Ferrer jubilat. Números 31-35

Dels SAIGS que he llegit m'ha agradat: *Un Sord*, les notícies de fets que han succeït a Algaida fa molts d'anys com *La primera carnisseria*; un escrit sobre el vi: *Fer vi*, que ens ensenya la manera de fer-lo, a quin grau ha de bullir, la netedat del cup i els estris que s'han d'emprar perquè ens surti més bo.

M'ha fet molta gràcia que el batle d'aquell temps no donàs duros als pineros per celebrar les festes perquè no l'havien votat; en canvi, com que els randinos sí que el votaren, tengueren unes bones festes.

D'ES SAIG m'agrada *Un Sord*, però no m'acaba de fer que anomeni gent en particular; també que es publiquin gloses; la secció d'*Esports* (la qual hauria de fer més referència a Algaida) i el *Moviment demogràfic*.

M'agrada més ES SAIG d'ara perquè publica les fotografies de la gent que ha mort.

Jerònia Amengual Moranta, de Can Rapinya. 77 anys. Jubilada. Núm. 36-40

De tot el que he llegit, no hi ha hagut res que m'hagi cridat l'atenció en especial; però el que m'ha agradat molt, han estat les fotografies que hi ha, perquè m'han fet recordar coses que passaren quan es feren les fotos. Me n'he recordat de molta de la gent que hi ha retratada, sobretot me n'ha agradat una, on hi surt el meu fill Nofre fent comèdia.

Una Xerradeta que es va fer al senyor Gabriel Martorell, l'apotecari, m'ha fet recordar el temps de quan venia a fer les inspeccions sanitàries a la botiga, de vegades s'enduia galetes per analitzar i d'altres, farina o pa.

La fotografia de la gent major, encara al local de la rectoria, celebrant la xocolatata de la nit de Nadal, m'ha recordat la bulla que fèrem aquell dia.

També allà on la revista diu que s'havia de fer el canvi de la cooperativa cap a Sa Farinera, m'ha fet pensar en les vegades que en Pere i mon pare anaven a fer carretades de blat i ordi cap a Sa Farinera per fer farina. D'aquest blat, n'hi havia de nostre i de comprat, i també de la farina, n'hi havia per noltros i per vendre a la botiga.

Sí, és amb les fotos que m'han vengut més coses al cap. Amb les fotografies d'en Nofre he recordat la majoria d'obres que feien al teatre, i també com era l'edifici del Teatre Parroquial.

Altres records m'han duit la *Xerradeta* amb n'Agustí Barca, la foto de les netejadores de l'església... Xerrant d'ES SAIG d'ara puc dir que m'agrada, i crec que no hi falten massa coses; com podeu veure, el que més m'agraden són les fotografies antigues que hi ha.

Antònia Gomila Mulet, des Casino. Mestressa de casa. 81 anys. Números 41-45

Quan vaig tornar a fullejar aquestes revistes una de les coses que més em cridà l'atenció va ser això de les *Execucions públiques a Algaida*. Me va esborronar. Mai m'hagués pensat que això pogués passar aquí: matar delinqüents i trossejar-los en públic; i també diu que compraren una cassola per bullir el cap, que quedava exposat al públic. Quines coses!

També m'ha recordat que va ser quan esmotxaren els pins de Sa Plaça; els deixaren només com un "plumero" que casi no feien ombra. I ara ja no hi ha pins.

Quan m'arriba ES SAIG el primer que mir és *Una Xerradeta amb...* i segons qui sigui l'entrevistat, la llegesc; i tot seguit mir el *Moviment demogràfic*.

Allò que m'agrada més són les notícies locals i el que menys les bregues polítiques.

Magdalena Cloquell Mulet, de Can Xico. 77 anys. Mestra jubilada. Números 46-50.

M'ha atret especialment la portada del número 47: és una fotografia dels nins que anaven a escola i eren més o menys de la meua edat. Per devers aquell any de 1928, les nines tenguérem la sort de tenir de mestra a Da. Maria Salvador, que havia treballat a les Escoles Rubí, a Barcelona. Aquesta dona, molt culta i molt mestra, va fer de totes nosaltres nines responsables i amb ganes d'aprendre. En aquell temps ens ensenyà música, a tocar la bandúrria; jo vaig emprar la d'en Joan "Telegrafista" i a casa hi havia un lloc especial per posar l'instrument perquè no li passàs res.

Ens relacionàrem d'una manera especial amb els nins en el festival que fèrem a la placeta des Sitjar. En aquest acte, hi assistiren les primeres autoritats de l'illa, cosa poc corrent aleshores. Record que ja s'estilava elegir "novio" i alguns estaven molt sol·licitats.

La data d'aquell SAIG núm. 47 està molt relacionada amb la meua jubilació. Per a mi, aquesta no ha suposat cap trauma, ja que me motivà a esperar-la en pau el fet de saber que deixava un lloc de feina a una altra persona; aleshores l'atur ja es notava.

Solc llegir ES SAIG quasi sempre i m'agraden sobretot les entrevistes. M'encanta tot allò relacionat positivament amb el poble d'Algaida. Preveure despeses, ajudar les persones majors i fer tot el possible perquè els nins siguin més educats i responsables, no és temps perdut.

Detest les disputes, els insults entre la gent del meu poble. Ningú no és perfecte. Tots feim errors. Això no lleva que es pugui i s'hagi de fer una crítica constructiva, pròpia d'una democràcia ben entesa i millor practicada.

Em pareix molt positiu que es doni a conèixer tot el que es fa al poble, les despeses de les obres...

Voldria agrair totes les coses bones: un gran nombre de joves que estudien, una Banda de Música i una Coral tan nombroses, totes les persones que no es cansen de posar el seu gra d'arena perquè el nostre poble sigui més conegut i més respectat. Per tot, gràcies.

Gabriel Salas Mascaró. 24 anys. Aturat. Números 51-55

El que més m'ha cridat l'atenció d'aquestes 5 revistes ha estat l'actualment desapareguda secció *Obres il·legals*, on apareixien cada mes una o dues fotografies de construccions que no disposaven de permís municipal. Caldria recuperar-la perquè és una bona manera de denúncia popular en contra de la massiva urbanització i fins i tot en contra del mal gust.

Per ventura és perquè fa 12 anys encara era molt jove, però l'únic fet concret que m'han fet recordar aquests 5 números, concretament el del mes de juliol de 1985, han estat les festes de Sant Jaume d'aquell any, en què actuà per primera vegada a les verbenes l'Orquestrina d'Algaida i que compartiren escenari amb els Oculs (Ocultos en aquell temps).

Les seccions que més m'interessen són l'*Editorial*, les cartes al Director i *Una Xerradeta*.

El que més m'agrada és la fàcil disponibilitat de les seves pàgines per publicar qualsevol cosa.

El que menys és que és una revista desordenada, que li manca una maquetació atractiva i fresca, digna del temps en què estam.

Referent a continguts no hi trob a faltar i no hi sobra res.

Esperança Amengual Alcover. 25 anys. Estudiant. Números 56-60

La primera impressió quan he llegit aquests exemplars antics d'ES SAIG ha estat que eren molt iguals als d'ara. Això me pareix motiu d'enhorabona, ja que vol dir que darrera d'uns mateixos titulars hi ha sempre coses a dir. Ja que parl de titulars aprofitaré per dir que n'hi ha alguns que trob molt originals. Per donar-vos una idea m'estic referint a titulars com *Editorial* o *M'han dit que diuen*. Aquest darrer sempre ha estat el meu preferit, el llegesc de cap a peus i el que més m'agrada és que firmi *Un Sord*.

Per altra banda, encara que crec que és important seguir un estàndard (sobretot si pensam que un dels objectius d'ES SAIG és informar de tot allò que passa al poble i que pugui interessar a la gent, com diu l'article *5 anys d'ES SAIG* del número 60), també pens que una mica d'innovació no estaria malament. Per ser sincera he de dir que m'avorreix aquesta sensació d'estar sempre "llegint el mateix". Ja sé que hi ha temes que s'han de tractar amb continuïtat, que la revista té uns objectius (o jo ho supòs així), que hi ha temes que sempre queden oberts, però estaria bé canviar una mica. Ja ho sabeu, renovar-se o morir.

Un apartat que m'ha agradat és *Salut*. És un tema que interessa i ens afecta a tots i convé que la gent n'estigui informada. Els còmics de na Mafalda m'encanten, està molt bé que hi poseu un poc d'humor.

Són molts els records que m'ha duit llegir articles escrits l'any 85. Quasi res 12 anys! He recordat per exemple l'arribada del nou rector mossèn Antoni Gili, que em va fer classe de Religió quan anava a Ses Escoles i m'han vingut al cap totes les animalades que li fèrem només per no fer classe.

També és curiós llegir articles que parlen de projectes i veure com avui alguns s'han realitzat i d'altres no. D'aquesta manera, ES SAIG contribueix a notificar quines coses han acabat bé i amb quines s'han fet retxes dins l'aigua.

Altres records són les referències i sobretot les fotografies de gent que va morir aquell any. Potser sigui trist, però ens du el record de gent que ja no és entre nosaltres.

Sobrar, no hi sobra res, però jo hi afegiria: un índex, més apartats d'opinió dels lectors, còmics i articles d'interès general com per exemple el que aleshores hi havia sobre salut.

Joan J. Jaume Simón. 27 anys. Ferrer. Números 61-65

D'aquestes revistes, el que més m'ha cridat l'atenció són les fotografies dels al·lots de Ses Escoles, perquè són gent que conec i és molt divertit veure els canvis que han fet.

També m'ha atret la *Xerradeta* amb n'Andreu Trobat, que fa referència al món del ciclisme.

El principal fet que m'ha recordat un dels números, concretament el número 63, de març de 1986, és el malaguanyat referèndum de l'OTAN.

La part de la revista que m'interessa més és la *Xerradeta*.

En canvi, hi trob a faltar una maquetació que en faci agradable la lectura. I trob que hi sobren totes les "bregues" polítiques.

Jordi Oliver Gómez, de Sa Carnisseria. Empleat de banca. 48 anys. Núm. 66-70

He estat mirant aquests números antics d'ES SAIG i hi he trobat notícies i fotografies que m'han recordat fets i coses d'aquells dies. Primer de tot hi ha una foto antiga de Sa Plaça en la qual es veu el pou. Quan jo anava a escola a l'Acadèmia el pou ja no hi era, però hi havia l'abeurador. Ho record bé perquè a l'hora del "recreo" sortíem a jugar a plaça. També s'hi veuen alguns pins que encara són molt petits.

Una altra notícia que surt i que em du molts records és la de la venda a l'Ajuntament del camp de futbol per part dels socis fundadors perquè jo n'era un. Record els problemes que teníem amb la venda i que vam arribar a dir mig en broma que aniríem a jugar a Pina, on si tenien un camp de futbol municipal (acabaven de fer-lo). Aquest va ser un tema complicat que al final es va arreglar bé. Ara, en ser municipal, hi ha uns altres problemes però s'ha aconseguit una continuïtat en les directives; ja no és allò de dimissions cada any i això va en benefici del club, sobretot del futbol base.

També em va fer gràcia veure que aleshores ja es parlava de les normes subsidiàries i 11 anys després encara estam en les mateixes, amb les normes sense aprovar i discutint les mateixes coses. És el mateix de les denúncies de renous, circulació, etc que feia *Un Sord* i que també estan igual.

De la revista el que m'agrada llegir són les seccions que parlen més directament d'Algaida, com l'*Editorial*, *Un Sord*, el *Noticiari*, els *Esports* i la *Xerradeta*. Trob que hi falten més notícies del poble. Una cosa que no m'ha agradat ha estat la polèmica que hi va haver entre el batle i alguns col·laboradors de la revista; va agafar un caire massa personal i poc aclaridor de res.

Rafa Linares Burgos. 48 anys. Fornera. Números 71-75

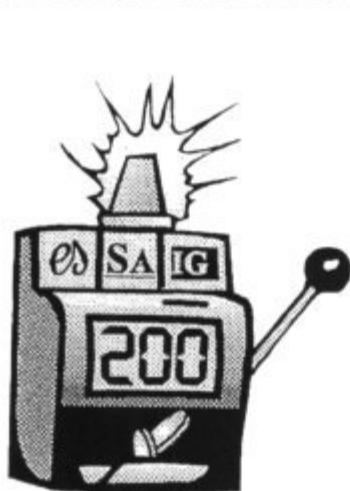
Al número 71, n'Andreu Majoral fa un article titulat *La nostra història s'esbuc*, sobre l'estat ruïnós de la Pau de Castellitx i del Teatre Parroquial; per sort ara ja no cal passar pena. Dels SAIGS que he rellegit també m'han cridat l'atenció tots els *M'han dit que diuen*, les *Notícies d'arxiu*, la glosa de Climent Garau *Per mi pensava mon pare*, *Es carrer ben net*, que és un xafardeig sobre les fortes pluges de l'hivern del 87, en Camestortes, les "mentides" que diu ES SAIG, les eleccions municipals, etc.

A *Les nostres possessions* den Miquel Fiolet surt Albenya (que per cert és la primera de tota la col·lecció d'articles). M'he emocionat perquè he vist així com era i he recordat que mon pare i el meu germà hi van fer feina.

Els SAIGS antics m'agradaven més que els d'ara, explicaven les coses d'una altra manera. Trob a faltar els articles de n'Alexandre titulats *Salut*, les cròniques del PSM...

Dels actuals m'agrada que es publiquin les fotos dels morts; no ho creureu, però és el primer que mir de la revista.

Maria Antònia Reinés Femenia. 24 anys. Estudiant. Números 76-80

M'ha cridat l'atenció sobretot l'exhaustiu seguiment de les eleccions municipals de 1987. Crec que de cara als electors resulta molt útil per conèixer amb detall els diferents programes electorals.

M'ha fet gràcia sentir parlar de *Titoieta Ràdio* en els seus inicis.

De tots els continguts, m'han agradat particularment les notes d'història local d'Algaida i el fet que vagin acompanyades de documents.

De les seccions habituals m'interessa especialment la que du el títol de *M'han dit que diuen*.

El que m'agrada menys d'ES SAIG és el disseny, hauria de ser més atractiu i modern, que fes més ganes de llegir.

Ma. Teresa Simón Perera, na Tere de Ses Cases Noves. 54 anys.
Números 81-85.

Dels articles d'ES SAIG que m'ha tocat revisar, els que més m'han interessat són *Les nostres possessions*, que feia en Miquel Fiolet, i, com a exemple negatiu, *Ga Granera*, però ja no es publiquen ni l'un ni l'altre. El *Calaix de Sastre* el veig molt envitricollat i el tenc mal de llegir, i molt crític sempre. D' *Un Sord*, hi ha coses que estan bé i d'altres que també critica massa i molt repetitiu. Respecte als pseudònims, no em pareixen bé i els seus autors s'haurien de donar a conèixer.

En tots aquests anys veig que molts de temes són els mateixos que centren l'actualitat d'ara mateix. Exemple: el trànsit urbà, que encara ha empiorat més, perquè hi ha més vehicles en circulació.

La problemàtica de la pagesia, que és la que més ens afecta a nosaltres, trob que la tocau poc i en podríeu parlar una mica més.

La polèmica que hi va haver l'any passat a les pàgines de la revista, la veritat és que no em va agradar gens i sé que hi va haver baixes per això.

Me pareix bé que a un poble com Algaida hi hagi una revista com la vostra, que duri tants anys i que en pugui durar molts més, encara que, si pot esser, amb manco polèmiques.

Antònia Ramis Oliver. 36 anys. Funcionària. Números 86-90

Quan he rellegit aquests SAIGS m'he sentit viatjar pels racons de la meva memòria. He recordat fets, situacions, activitats i persones. És curiós adonar-te com d'aviat passa el temps i nosaltres amb ell.

De la informació que he rellegit he arribat a la conclusió que la vida del poble és un batec, amb un ritme d'intensitat variada, però amb un substrat que es repeteix. Hi ha històries concloses i d'altres inconcloses, de les quals encara es parla. N'hi ha que són de la mateixa vida quotidiana i d'altres que es repeteixen perquè són històries inacabades, perquè necessiten el seu procés.

Així, ES SAIG és el testimoni d'aquestes situacions que canvien i de les que es mantenen i d'aquelles que ens sentim i som, com a poble, protagonistes dels canvis i els progressos.

Miquel Pocoví Mieras. 48 anys. Químic. Números 91-95

El número 91 és un dels més interessants, començant per l'Editorial *Els cavallets del ram*, que compara els polítics tant d'esquerres com de dretes amb els cavallets de fira i mostra que les actuacions dels polítics des de llavors ençà no han canviat gens. A continuació, En Calaix Desastre a *Coses d'animals* fa una explicació del perquè quan dos cans es troben s'ensumen el cul, que és una graciosa antítesi dels mètodes científics.

El que més m'ha impressionat d'aquest número és que ja fa 9 anys es començaven a moure els pins de Plaça i de Ses Escoles: *Un Sord* hi dedica un comentari que diu "Sigui qui sigui el que prengui la decisió de tallar els pins, ja sap que tindrà un sector contrari"; però el més sorprenent de tot és una meravellosa glosa de Llorenç Móra, que ara pareix que ha canviat d'opinió, que diu referint-se als pins de Plaça: "Adéu, bons amics, adéu / escrit teniu el destí [...] i la campana repica / a funeral de pins morts".

Val la pena recordar que *Sa Granera* se n'havia adonat de les mangarrufes del Govern de Gabriel Cañellas quan diu: "Ja estic desenganada de tot. Lo que fa es Govern den Cañellas fa oi. Només mira la seva butxaca".

Els protagonistes del número 92 són en Miquel Fiolet, que rebé el ben merescut premi de la Premsa Forana per *Les nostres possessions*, i mestre Mariano, desgraciadament perquè morí.

El número 93 resalta la gran activitat musical amb el naixement del festival de música de Cura, que encara dura. El *Calaix de Sastre* explica en una anècdota situada a Morella en què un llagost confirma la unitat de la llengua que parlem valencians i mallorquins.

El 94 destaca la inquietud que hi havia per les obres de Modelmón i per les expectatives de creació de llocs de treball que ara es poden analitzar de manera retrospectiva.

I finalment el número 95 té com a protagonista el Molí den Xina i els seus 250 anys. Un article den Miquel Serra em recordà la fàbrica de "Gaseosas El Molino" de quan jo vivia a Algaida.

En resum, he disfrutat molt de tornar rellegir aquest SAIG i reconec que les col·laboracions i l'Editorial d'aquests números, sense excepció, eren d'un nivell periodístic més que bo.

Bernat Coll Sureda, Quefe. Conductor. 60 anys. Números 96-100

El que sempre em va agradar més era *Les nostres possessions* i *Es carrer ben net*. Per què? La primera secció perquè sempre m'ha agradat la investigació i més tractant-se d'un tema que un ha viscut. La segona perquè maldament fos cosa inventada, trobava que no ho era: és una cosa que hi és, és el pa de cada dia.

Personalment aquests números no m'han recordat res. Però en general hi he trobat moltes coses interessants, sobretot tenint en compte que m'ha correspost el número 100.

En primer lloc llegesc, com és natural, el que es refereix al meu poble; després *Una Xerradeta amb...*, tot el que és investigació com *Notes d'arxiu*, *Les nostres plantesi*, quan n'hi havia, els temes de *Salut*.

M'agrada *Un Sord*, el *Calaix de Sastre*, l' *Editorial* i naturalment les *Gloses*; també com ja he apuntat els temes d'història. El que no m'agradava gens era el *Jutipiri* i el *Baticor*: o no ho entenia o era un doi.

Trob que a la revista hi falta una secció fixa de gloses i mai feta per la mateixa persona. De sobrar, no sobra res; com que som molt llegidor, més n'hi hagués.

Aina Amengual Sastre. 66 anys. Mestra jubilada. Números 101-105

La primera cosa que puc dir és que admir les persones que feis ES SAIG per haver aguantat tots aquests anys, per la tenacitat i l'esforç amb què feis, un mes i un altre, la vostra feina. De la revista, mos agrada en general tot, la prova és que hi estam subscrits des del primer dia. M'agraden molt, per la temàtica que tracten, les informacions d'art i de música. També m'interessa el *M'han dit que diuen* perquè informa de coses serioses, però dites d'una forma amena i divertida, molt graciosa. Això també ho feia una altra secció, *Es carrer ben net*, que he recordat en repassar els números de la revista que m'heu indicat.

També record molt gratament aquells escrits que publicàveu sobre les nostres possessions i els nostres molins; com que no pots entrar a cada casa, aquesta és una manera que tothom tenguí accés a la història quotidiana del nostre poble. I quan llegeixes el *Noticiari de l'Obra Cultural*, no t'expliques com heu pogut fer tantes activitats durant tants d'anys.

Mon pare, que era glosador i que va guanyar Roses d'Or de Castellitx, hagués disfrutat amb el *Racó de la Glosa*, però ja no hi va ser a temps.

Records personals? En el número 103-104 informau de la tempesta de Cura de juny de 1989. Noltros mos hi trobàrem, va ser horrorós; el temps que dinàvem mos va caure sa ximeneia damunt el menjador. També parlau de Don Joan el metge, que va ser una gran persona per a tothom. Noltros tenim molt per agrair-li. Era molt metge, però era encara més humà que metge.

Magí Pou Pou, de Son Dulei. Cafeter. 45 anys. Números 106-110

Rellegint aquests números d'ES SAIG he vist coses que m'han impactat bastant. De totes les notícies i escrits que hi surten, m'ha impressionat molt la mort d'en Bartomeu Mairata, que només tenia 33 anys i em va recordar quan venia pel bar molts de dies a fer el cafè. També em va agradar recordar el dia que feren l'homenatge a en Joan Torres, a l'Ajuntament, quan va ascendir a coronel.

L'entrevista a madò Sebastiana Merris (aquesta secció és una de les que m'agrada més, juntament amb el *Noticiari*, *Pluviòmetre* i *Les nostres possessions* que sortien en aquests números) em va xocar perquè aquesta dona tenia llavors 98 anys i devia ser la més vella d'Algaida, com ara la meva padrina que acaba de fer els 100. De les possessions, que com he dit és un tipus de reportatge que hauríeu de fer més sovint, em van agradar molt les de S'Heretat, Son Verdera i Castellitx.

També em va sorprendre veure dues fotografies de fets poc freqüents, com són les del frare franciscà del Perú que rep ES SAIG i la de les inundacions de l'any 55 que es veuen en una foto del carrer des Sol. Record, encara que jo era molt petit, que l'aigua arrossegava maressos i tot el que trobava.

Una altra notícia que em va fer pensar va ser veure en una crònica d'esports que en Toni Mudoy entrenava l'equip de benjamins; vaig pensar en tota la gent que treballava i feia coses pel futbol i que ara ja no hi són. Crec que en aquestes coses a vegades s'hi mescla un poc de política i mai és bo per al poble.

Pel que fa a la revista en general, m'agradaria comentar que a vegades sembla un grup reduït, un poc tancat i que hi ha algunes seccions que no tenen massa interès per a la majoria del poble. Estaria bé, pens, fer una secció en què la gent del poble (2 persones diferents cada mes) diguessin 2 o 3 coses que trobin que estan bé i 2 o 3 més que no els agraden o haurien fet d'una altra manera. Així sortiria més gent i hi hauria opinions diferents.

Antoni Jordà Fiol, de Can Jordà. 73 anys. Jubilat. Números 111-115

Una secció que em va agradar molt va ser *Les nostres possessions*, unes vegades per recordar el que ja coneixia i d'altres per aprendre coses noves. En ES SAIG núm. 111 em cridà l'atenció la font de Treurer, aquell coll de cistema tot tallat d'una sola peça. Al número 113 surt Son Canals; aquesta sí que la conec perquè hi vaig estar 9 o 10 mesos entre els anys 1939 i 1940, jo tenia 16 anys, els hi vaig complir. Hi feia de parell i m'hi vaig rompre el braç dret, el m'arreglà un tio de mon pare i mai m'ha fet mal, encara que em quedà un poc tort. Per les fotografies he comprovat que hi han fet obra, hi ha diferències.

En aquest mateix SAIG, quan he vist la fotografia dels "xalets" de l'entrada de Pina, m'ha fet mal, no sé com consentiren la seva construcció.

Una altra secció que m'agradava molt era *Es carrer ben net*, ja que és sa veritat: "totes ses dones frissen molt, però s'aturen a xerrar, a xafardejar". Jo ho repar i qualche vegada valdria més callar. Era una secció molt bona i divertida, perquè tocava molts de punts, d'una manera desenfadada deia la veritat, que moltes vegades no podem dir ja que hi pots perdre l'amistat.

Dins aquesta línia m'agrada *Un Sord*, perquè pica un poc per tot: caçadors, futbol, Ajuntament, sopars, renou...

Ara m'agrada endevinar *Sabeu on és?*. És un joc i a vegades ho encert just mirant la fotografia, sense llegir les pistes. M'agrada perquè et fa pensar i et descobreix nous racons.

No m'agradaren les disputes polítiques, els insults que hi va haver, perquè de mal, només surt mal.

Joana Ma. Garau Mas, de Son Alegre. 29 anys. Infermera. Núm. 115-120

En general, el que més m'ha commogut és el pas del temps, el pas d'aquests 7 anys que es reflecteix en aquestes revistes. Es veuen diferències entre el que es vivia i pensava en aquells moments, si ho compares amb l'actualitat. Sobretot analitzes les esperances i perspectives que tenia la gent en aquells anys i, amb el pas del temps, et crida l'atenció veure si aquestes perspectives s'han realitzades (clavegueram, edifici d'usos socials, llengua...) i veure quin ha estat el seu final. Les revistes són, en certa forma, un testimoni de la història d'Algaida.

Cada número té la seva pròpia personalitat, encara que es repeteixen algunes de les seccions. Del número de juliol, el que més m'ha agradat és el pregó de les festes de Sant Honorat, que va pronunciar Gabriel Janer Manila i que parlava dels cossiers.

Del número de setembre m'ha agradat el "Conte d'amor estiuenc" del *Calaix de Sastre*, l'he trobat graciós. També m'ha cridat l'atenció un article sobre la revista "La Razón", que tractava d'anuncis publicitaris fets l'any 1931.

La revista del mes de novembre fa bastant d'esment sobre l'orgull de la nostra llengua; en fan menció els articles del *Calaix de Sastre* i del *Racó de la música*. També m'ha agradat l'entrevista a Raphel Ferrer de la *Jutipiri*.

En alguns articles es reflecteix molt bé la situació social i política del moment. El *Calaix de Sastre* en el número 118 retrata la guerra del Golf que en aquell moment es desenvolupava, ambientada en certa manera en el context del nostre poble.

Què hi falta o hi sobra en ES SAIG? Trob que en els números que jo he repassat hi havia més participació que en els d'ara. Abans hi havia més dinamisme cultural, més seccions: art, literatura, salut... Abans era com a més divertida, ara les seccions són més serioses.

Fra Francisco Andreu Juan, de Son Llubinet. 59 anys. Religiós franciscà. Números 121-125.

El fet de rebre la revista al Perú durant 5 anys, fa que el meu punt de vista sigui diferent al punt de vista dels que la rebeu i la llegiu a Algaida o a altres indrets de Mallorca. L'interès per les notícies del teu poble s'incrementa proporcionalment a la distància que te'n separa. Però no era jo tot sol qui esperava ES SAIG, tots els mallorquins el llegiem i el comentàvem amb interès.

Dels 5 números que m'heu donat per comentar, són moltes les coses que m'han cridat l'atenció, començant per la portada del febrer del 91, amb una barca solcant els sementers dels baixos de Pina, una imatge realment insòlita. Les planes de Pina, com mig pinero que som, sempre m'estiren.

D'aquests números m'han interessat molt *Els molins fariners*, ja que som molt aficionat a les antiguitats. També m'han interessat les fotos, tant antigues com actuals, i les *Xerradetes*, que t'acosten a gent del poble que, quan t'expliquen una part de la seva vida, et mostren un poc la vida quotidiana, real, del poble. Les planes de l'Església, possiblement com a religiós, m'atreuen sempre.

Consider que ES SAIG és una revista molt completa, on no hi sobra res. Si havia de dir alguna cosa que hi falta, possiblement diria que una secció feta per gent jove, molt jove, que va sortir durant uns mesos, però que no tengué continuïtat.

Catalina Oliver Cardell, de Can Bosso. 36 anys. Mestra. Números 126-130 (juny - octubre de 1991)

El que més m'ha cridat l'atenció ha estat el pas del temps. Tot i que, des dels fets que ara he rellegit, només han passat 6 anys!

D'una revista del teu poble sempre recordes fets concrets: tot el procés de les obres de clavegueram, la pols dins les cases... gairebé oblidades ara i compensades per la millora d'infraestructura que han suposat per al poble.

I també recordes els que han mort durant aquest temps, com en Tomeu Vistós (pare de la meua amiga Càtia) a qui fan una entrevista en ES SAIG núm. 130. La festa del meu carrer Antoni Maura, que ara ja no es fa. La primera gimcana per les festes de Sant Jaume. L'estrena del consistori socialista, amb la il·lusió del començament. El problema amb la vara del batle. La reconstrucció del pou des Colomer. La restauració de la creu des Traginers. Els concerts del Molí den Xina (que podrien tornar). El tancament del Celler com a punt de venda de vi... I tantes coses un poc més enfora, com el procés d'independència dels països de l'est d'Europa.

El que més m'agrada d'ES SAIG és que és una revista del poble bàsicament, i això al llarg del temps ajuda a reconstruir-ne la història. Trob molt interessant totes les publicacions que tenen a veure amb el coneixement del nostre poble i la seva història. No hi ha cap part que per si mateixa m'interessi més, això depèn del contingut concret de les seccions de cada mes. El que m'agrada menys és que algunes opinions surten més amplificades que d'altres, però també veig que és difícil que pugui ser d'una altra manera.

Bàrbara Ballester Vila. 26 anys. Administrativa. Números 131-135.

El que més m'ha agradat han estat els articles sobre els talaiots de Mallorca i els molins. Tot el que fa referència a l'antiga arquitectura mallorquina, ho trob molt interessant. Em preocupa que totes aquestes construccions es perdin per culpa de la falta de recursos econòmics per restaurar-los. El tema dels talaiots m'agrada també pel misteri que els envolta. No voldria que els que queden es fessin malbé.

Sí, a un dels números he vist la fotografia del meu padrí, al *Moviment demogràfic* del mes que es va morir. Això m'ha fet pensar en ell. A la mateixa secció he vist altres fotografies de gent que fa estona que ja no és amb nosaltres i l'he tornada a recordar. També m'han cridat l'atenció les portades dels núm. 132 i 134, que mostren imatges antigues del poble que jo, per la meua edat, no he pogut conèixer. M'agrada veure com era Algaida abans.

ES SAIG, no el mir molt sovint. El primer que cerc, si qualche vegada el tenc a mà, són els reportatges. La revista m'agrada així com és. Crec que és important que hi hagi molta informació del que passa al municipi. I crec que és bo que estigui escrit en la nostra llengua.

Francesc Ramis Oliver, de Can Floquet. 57 anys. Prevere. Números 136-140

De tots els SAIGS que m'heu encarregat llegir, i de tots els altres en general, cal dir que m'agraden tots i m'agrada tot. Tot d'una que arriba el "devor". Ja sé que això no vol dir res, però és la veritat.

Especifiquem un poc. Del *Calaix de Sastre* m'agrada la fina ironia i la vasta cultura que entranya... hi estic o no d'acord, però m'agrada l'estil i l'encert temàtic. No m'agrada quan la polèmica es personalitza massa amb el batle. M'agrada *El Sord*, em sembla que faig tertúlia a Sa Plaça, em posa en contacte amb la realitat del carrer de cada dia.

M'agrada la informació de l'Ajuntament, me n'adon de moltes coses que no sabia, és molt positiu. Trob que *Titoleta Ràdio* fa un gran esforç i molta feina, llàstima que no la puc escoltar. Disfrut de llegir les

investigacions científico-populars d'en Miquel Fiolet. Bones són les notes històriques que sovint recull en Pere Mulet...

Dels números 136-140 em crida especialment l'atenció: l'editorial del núm. 136, i remarc: "*un poble sense identitat no es pot identificar amb res*". La nostra Mallorca,... la nostra política,... la nostra cultura,... el nostre tarannà... on és? També vull remarcar *Els molins fariners*. Els escrits profundament teològics i senzillament a l'abast de tothom de n'Antoni Riutort. La implantació de les aigües netes i del clavegueram... una gran millora que sembla que ja té segles i... L'adéu a Can Floquet: *El darrer pa de Can Floquet*...encara no em sembla veritat...per a mi al carrer de l'Església hi haurà sempre *el forn*, som massa sentimental, gràcies.

Què hi afegiria? Més cultura referida a crítica i consell de llibres, un poc de cuina, més participació activa-religiosa del Rector, col·laboracions des de Randa, més fotos antigues... Però ja sé que l'espai és i serà necessàriament reduït.

Necessit acabar felicitant els *quixots* que cada mes, perquè hi treballen cada dia, ens obsequien amb aquesta revista algaidina. Gràcies...i, per favor, amb vent a favor o en contra, no us canseu mai. La feina és molta, la paga poca, la satisfacció és total.

Grup de joves i al·lotes de Pina. 20-25 anys. Números 141-145

Repassant aquests números hem vist en el 142 la fusteria de Can Conet de Pina; ens ha agradat veure-hi gent coneguda i a més comprovar que actualment es conserva gairebé igual. I al número 145 es parla de les tasques de neteja i manteniment del caminer (any 92). És ben evident que quan el caminer és del poble l'estimació cap allò seu li fa tenir més cura de tot. Ara la font i el cementeri es troben molt més descuidats que fa uns anys.

També ens ha recordat que a l'estiu de l'any 92 es va celebrar la confirmació de 12 joves pineros: 7 al·lotes i 5 al·lots.

Lògicament el que més ens interessa i el primer que llegim en rebre la revista és la plana dedicada a Pina i les notícies i comentaris que hi fan referència.

Pensem que a la revista hi falten més pàgines dedicades a Pina. També ens agradaria, i creim que seria molt interessant, que es dedicàs un apartat al poble de Randa.

Miquel Oliver Pou, Pelat. 70 anys. Jubilat. Números 146-150

Ca, a mi no m'heu de mandar segons quines feines. Si voleu que vos ajudi a qualsevol cosa que sàpiga fer, ja sabeu que ho faré. Però això de llegir i comentar una revista no és cosa feta per a mi. Si en trobàveu un altre, em faríeu content.

Uep!, i això que no és en Xisco des forn de Can Floquet?. (*Té en les seves mans ES SAIG núm. 146, la Xerradeta del qual estava dedicada a Francesc Ramis "Floquet"*) Ara vos contaré una anècdota que ni tan sols li he contada a ell, encara que ja ha passat molt de temps.

Un diumenge horabaixa, ja fa un bon grapat d'anys, jo era en Es Porrassar a veure l'Algaida, que aquell dia jugava contra el Xilvar de Selva. Un jugador algaidí va fer tard a una pilota i se'n dugué per endavant un contrari. Uns espectadors selvatgins que havien acompanyat el seu equip, remugaren una mica, com és normal, per la forta entrada. Jo els vaig donar la raó, perquè trobava que el nostre jugador havia fet llarg. Comentant el fet, record haver dit les paraules: "És que els algaidins no podem anar enlloc!". Un d'ells, major que jo, em respongué: "No parleu malament dels algaidins, que noltros en tenim un que val molt". Es referia a en Xesc "Floquet", que en aquell temps era el rector de Selva. L'home aclarí que ell no era gaire de missa, però que això no el privava de reconèixer la gran tasca social i pastoral que feia en Xesc. "Els capellans solen anar allà on hi ha doblers; el nostre rector, en canvi, ajuda les cases més necessitades i, després d'haver passat ell, hi queda un solc de remei", afegí aquell bon home. I jo vaig quedar molt satisfet de veure que un algaidí feia bon paper a poble extern.

Francesca Sala Mulet. 78 anys. Jubilada. Números 151-155

M'ha agradat molt el detall d'haver plasmat el meu molí d'En Boi a la portada del núm. 151-152, així com la menció de la lectura poètica que hi tengué lloc l'estiu del 93, commemorant els 300 anys de la construcció del molí.

També trob interessant la secció *M'han dit que diuen* perquè ens informa de l'activitat del poble.

En tercer lloc la secció *Una Xerradeta amb...*, especialment la dedicada a l'historiador Biel Bibiloni, que és prou interessant; a més, anomena la historiadora Maria Barceló, doctora admirada per tots els porrerencs.

Finalment, degut a la meva passió pels molins, m'ha cridat molt l'atenció el treball *Els molins fariners a Algaida*; em semblen uns articles ben estructurats que, en conjunt, constitueixen un estudi exhaustiu.

Els articles dedicats a Pina em porten records del que em contava munpare: quan era petit anava amb el meu padri metge a passar visita al poble de Pina amb el carretó.

També m'agrada l'*Editorial* perquè està ben redactada i expressa d'una manera transparent la realitat del que comenta.

El que m'agrada menys, m'ho reserv. Ara, a la revista, trob que hi manca un receptari culinari propi d'aquest poble.

Maria Oliver Sastre, Torres. 52 anys. Brodadora. Números 156-160.

De tots aquests SAIGS que he llegit m'ha agradat tot el que fa referència a Ses Escoles: els nins que anaren a Sa Comuna a veure Sa Perla i al puig de Maria; també tot el que parla de la música que es fa a Algaida, per exemple la festa de Santa Cecília; les crítiques a l'Ajuntament; les notícies del Grup d'Esplai i *M'han dit que diuen*.

La lectura d'aquests SAIGS m'ha recordat una de les primeres comèdies de Gabriel Janer Manila que es deia *Roses místiques*, d'això fa molts d'anys; i també un article sobre *El cinema a Algaida* m'ha fet pensar que quan sortíem de la doctrina ens n'anàvem escapades a vegades, si la censura ens ho permetia, cap a veure una pel·lícula al Teatre Principal.

ES SAIG no el llegesc cada mes, però m'agrada fullejar-lo de tant en tant, i el que primer llegesc, allò que m'interessa més, és *M'han dit que diuen*, el *Noticiari*, l'*Ajuntament informa*. No entenc el que fan al Molí den Xina.

La secció *Esports* no la llegesc perquè no m'agraden.

El que trob que li sobra a ES SAIG és que picau un poc massa; i el que li falta, no ho sé, tal volta fotos de per foravila?

Ma. Francisca Sureda Parera. 43 anys. Funcionària. Números 161-165

Bon lloc, aquesta platja de Sa Canova d'Artà, un horabaixa calorós a terra i amb temporal a la mar, per fer unes reflexions sobre ES SAIG, una revista que llegesc d'ençà que em vaig casar amb en Guillem Bessonet.

Les seccions que més m'han interessat i que, al meu parer, reflecteixen la vida del poble són: *Calaix de Sastre* i *M'han dit que diuen*. Encara que veig que darrerament s'hi han incorporat noves seccions, com les de l'*Agrupació fotogràfica d'Algaida*, *Titoieta Ràdio*, *L'Ajuntament informa*, etc.

No hi sobra res, a la revista, i si la comparam amb altres similars de Premsa Forana, notarem que té el gran mèrit de no contenir publicitat. Per ventura hi falta més participació ciutadana a nivell particular, com cartes al director (del número 161 al 165 no n'hi cap), així com també de les altres institucions del poble amb articles d'opinió, etc. En canvi a nivell d'impremta ha millorat molt aquests darrers anys.

Crec que és una revista "viva" que dona a conèixer molts racons del poble, així com la gent i la seva cultura popular. És una eina molt bona de normalització, especialment per a la gent major (ho sé per experiència familiar) que no havia tengut ocasió de llegir en la nostra llengua.

Vull dir, per acabar, que m'ha paregut bé que, a la polèmica de l'any passat, es respectassin totes les opinions, per contràries que fossin, donant una lliçó als intransigents que solen abundar per tots els pobles.

Marie José Gourdon, de Can Mulet Petit o de Sa Serra. Farmacèutica, a Beaune, França. 50 anys. Números 166-170

D'aquests números d'ES SAIG el que més m'ha interessat són les *Xerradetes*, ja que és el que més m'acosta al poble, com viuen les persones i el seu voltant, fent referència moltes vegades a èpoques passades. De les cinc que m'han tocat, la que més m'ha interessat ha estat la d'En Guillem "Bessonet", que era, i és, amic del meu germà petit, Francisco, amb qui va treballar a l'hotel Malgrat, de Peguera. M'ha fet recordar moltes coses...

Un altre tema que m'interessa sempre és l'espai dedicat a les plantes, potser per la meua professió. Tenc especial interès per les plantes pròpies d'aquí, i, a més a més, quines utilitats les donau, per a què les feis servir.

Un tercer tema interessant és el *Sabeu on és*, que desperta la meua curiositat. També m'agraden les gloses, unes més que les altres, però sempre les llegesc.

El tema que més records personals m'ha duit és l'entrevista d'En Guillem "Bessonet": records nostàlgics i no tan agradables, començant pel mateix accident d'En Guillem... i les persones que ja no són entre noltros.

Pers als qui rebem ES SAIG lluny d'Algaida, és una revista completa, que mos parla dels fets actuals, quotidians, i en podem treure una idea de conjunt de la vida del poble: hem pogut seguir la problemàtica dels pins de Ses Escoles, la reforma de Sa Plaça, els problemes circulatoris, etc.

No hi trobam res a faltar. Només un desig: que duri molts d'anys.

Rafel Garau Amengual. 53 anys. Perruquer. Números 171-175

I jo no és que sigui massa llegidor. En allò que me fix primer és en les fotografies, que, per cert, generalment són molt bones. M'agraden sobretot les fotos antigues, i una cosa que m'atreu és tractar d'identificar segons la fesomia les persones que hi surten, abans de llegir-ne el nom. M'han agradat la foto de matancers cedida per Toni Jordà i la portada del núm. 173, que mostra una tosa amb estisores, un art que crec ja desaparegut.

Els que som poc llegidors també miram quants de litres ha plogut cada mes, eh. I el *Moviment demogràfic* per assabentar-nos dels morts i dels naixements.

Així i tot, sempre fulleig ES SAIG. M'agraden les *Xerradetes*; per exemple, en els números que m'heu donat surt una entrevista als joves de l'Esplai quan organitzaren aquella festa al carrer amb tants de nins i nines, que he trobat preciosa. El *Calaix de Sastre*, també m'agrada llegir-lo. I les gloses d'en Jaume Toledo. Del *Noticiari de l'Obra Cultural* em crida l'atenció la gran quantitat d'excursions que feis a llocs que, maldament siguem d'aquí, no hi hem estat mai; i per això, em feis un poc d'enveja. De *Les nostres plantes* unes m'interessen més que les altres; algunes les pas per damunt, però naturalment m'ha interessat molt rellegir coses sobre la figuera. Per estar informat, també llegesc l'*Ajuntament informa*; per cert, que m'ha tocat tota la informació de les eleccions municipals del 95.

A la barberia no és que se'n parli molt, d'ES SAIG. Però, moltes vegades surt a rotlo, com és normal. Per exemple, record que enguany varen comentar el programa de les festes de Sant Jaume que havíeu publicat abans que el repartissin per les cases.

Joana Martorell Garau, de Cas Potecari. Edat: ah!. Mestra. Núm. 177-180.

ES SAIG m'agrada i m'interessa perquè així conec més bé tot allò que succeeix a Algaida.

En la meva opinió, destacaria l'*Editorial* per l'encert de comentar temes que són oportuns i importants. També el *Calaix de Sastre* perquè a vegades defensa aspectes ecològics, que són molt necessaris, i altres temes sempre d'interès i diferents.

Els problemes locals i les notícies nostres que toca *Un sord* tenen un tractament més informal, amb gràcia.

També m'agraden *L'Ajuntament informa*, les *Fotos antigues* i el *Moviment demogràfic*, especialment quan inclou les fotografies.

A la revista, potser només hi afegiria una secció de suggeriments pedagògics per als pares i mares de fills petits i adolescents, amb possibilitat de fer-hi consultes.

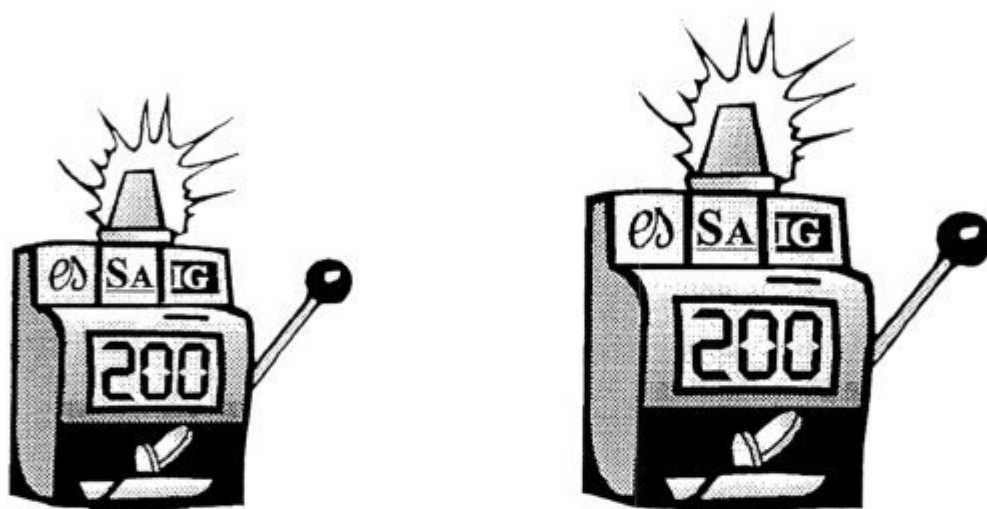

Joana Maria Jaume Barceló, Mindona. 21 anys. Estudiant. Números 181-185

De les revistes consultades m'ha agradat molt la secció satírica i humorística titulada *Jutipiri*. Trob que és una pena que ara no es faci, ja que ara per ara consider que a ES SAIG li falta un puntet d'humor.

A nivell personal he recordat la defunció de Sor Maria de Crist Rei, que era família meva (concretament una tia de ma mare).

Normalment ho llegesc tot, m'agrada començar per *Una Xerradeta amb....* No hi ha res que especialment no m'agradi. Trob molt atractives les fotografies i dibuixos de les portades.

Miquel Oliver Tous, de Can Puntes. 22 anys. Picapedrer. Núm. 186-190

D'aquests números, el que més destaca és l'abundància de qüestions polítiques, referides sobretot als pins de Sa Plaça. Trob que se li ha donat massa importància, en aquest tema. Un poc de polèmica està bé, però tanta no m'agrada. Crec que això ha estat massa polititzat.

A nivell de poble, la lectura d'aquestes revistes m'ha fet veure, i així ho reflecteixen els escrits, les nombroses coses que es fan a Algaida: Casal Pere Capellà, activitats de la gent gran, actes culturals... Crec que és important que es faci un recull de tot el que es publiqui a Algaida, ja que més endavant podrem tenir un testimoni escrit de tot el que ha anat passant.

La secció que m'agrada més és *Ses nostres plantes*. Una de les seccions que mir primer és la pluviometria; m'agradaria que aquesta secció fos més àmplia, amb més informacions, com per exemple les temperatures i la seva evolució al llarg dels mesos, etc. M'interessen sobretot els temes naturistes, ecològics... I també l'apartat dedicat a les noves tecnologies: informàtica, Internet...

Estic content que s'editi una publicació local com ES SAIG. Trob que hi manca color. Crec que les fotos en color de la secció *Ses nostres plantes* ajudarien a conèixer millor de quina planta es tracta. Hi ha molts de joves d'Algaida que no distingeixen entre una olivera i un ullastre.

I crec que a la revista hi sobra tanta política.

Ma. Coloma Salas Barceló. 17 anys. Estudiant. Números 191-195

El que més m'ha cridat l'atenció és la nombrosa quantitat de crítiques, escrites en forma de cartes personals fetes públiques, que al llarg d'alguns mesos han anat circulant d'una manera excessivament fluida per les pàgines de la nostra revista.

Jo som del parer que totes aquestes picabaralles fan més mal que bé al SAIG i només serveixen per satisfer l'afany morbós d'alguns, alimentar conflictes i provocar malentesos.

Les parts que més m'agraden són: *Una Xerradeta amb...* i *Sabeu on és?*

El que menys m'agrada són les signatures amb pseudònims.

Trob que en ES SAIG no hi sobra ni hi falta res, és una revista bastant completa.

Miquel Vanrell Mulet. Mestre d'escola. 58 anys. Números 196-199

Atès que el paper de les revistes locals és omplir el buit informatiu dels pobles, que per raons lògiques d'espai, no fan els diaris illencs, ES SAIG, a més de contribuir a la normalització lingüística, omple perfectament aquest buit. I pens que la seva periodicitat mensual i el contingut són prou per donar suficient informació i reflexions sobre el nostre poble. Per la meua condició d'algaidí resident en una altra illa, se'm fa necessari llegir aquesta revista si vull assabentar-me del transcórrer quotidià de la vida d'Algaida.

D'ES SAIG, m'interessa llegir-ho tot, però m'agrada especialment l'*Editorial*, els xafardums d'*Un Sord*, els excel·lents articles del *Calaix de Sastre* i les entrevistes. Les altres seccions, com la informació municipal, *Els lectors escriuen*, *Les nostres plantes* (el metge i el veterinari, han esgotat els temes?), etc., també tenen el seu interès; fins i tot el *Moviment demogràfic*, especialment el de les defuncions ja que, per a un que viu lluny d'Algaida, la seva lectura representa, cada vegada, un impacte emocional: és el testimoni incontestable de la desaparició definitiva de persones conegudes que durant la meua joventut eren l'expressió viva i característica del paisanatge algaidí.

A la revista no li sobra res i, potser per fer-la més representativa de tot el municipi, s'hi haurien d'incloure, si més no un cop o dos a l'any, notícies relacionades amb Randa.

SABEU **ON** ÉS?

Per observar la imatge de la fotografia d'avui, és convenient circular cap alt per un carrer de la part baixa del nostre poble, amb els inconvenients circulatoris que això pot reportar. Si ens equivocam d'herba, que ens corregesquin els botànics. Segons els nostres informadors, la planta de la fotografia és una **crespinella** i el diccionari ens la defineix així: "Planta crassulàcia de l'espècie *sedum altissimum*. Té les fulles del tipus apuntades i mucronades, les flors grogues; creix per les teulades, talaiots i capcuruculls de tota Mallorca". És la forma femenina de **crespinell**.

L'espècie *sedum album*, anomenada **crespinell blanc**, és una planta que viu per qualsevol lloc, encara que tengui molt poca terra per a subsistir; sobre les teulades i roquissars, sense terra no s'hi mor.

Vet aquí un fragment d'una rondalla den Jordi d'es Racó: "No s'escapà d'una bona cremaionada; bé n'hi posaren de vermell d'ou i de coques de crespinella, però la cosa va prendre malament."

Sinònims: crespinella = arròs de pardal, pinyons de rata; crespinell blanc = arròs de paret, arròs de bruixa, raïm de llop.

Llinatge: Crespi. Existent a Girona, Barcelona, Avinyó, Alaró, Alcúdia, Algaida, Campanet, etc.

Topònim: Crespià. Poblet del Gironès a la vora del riu Fluvià format per quatre caserius dispersos.

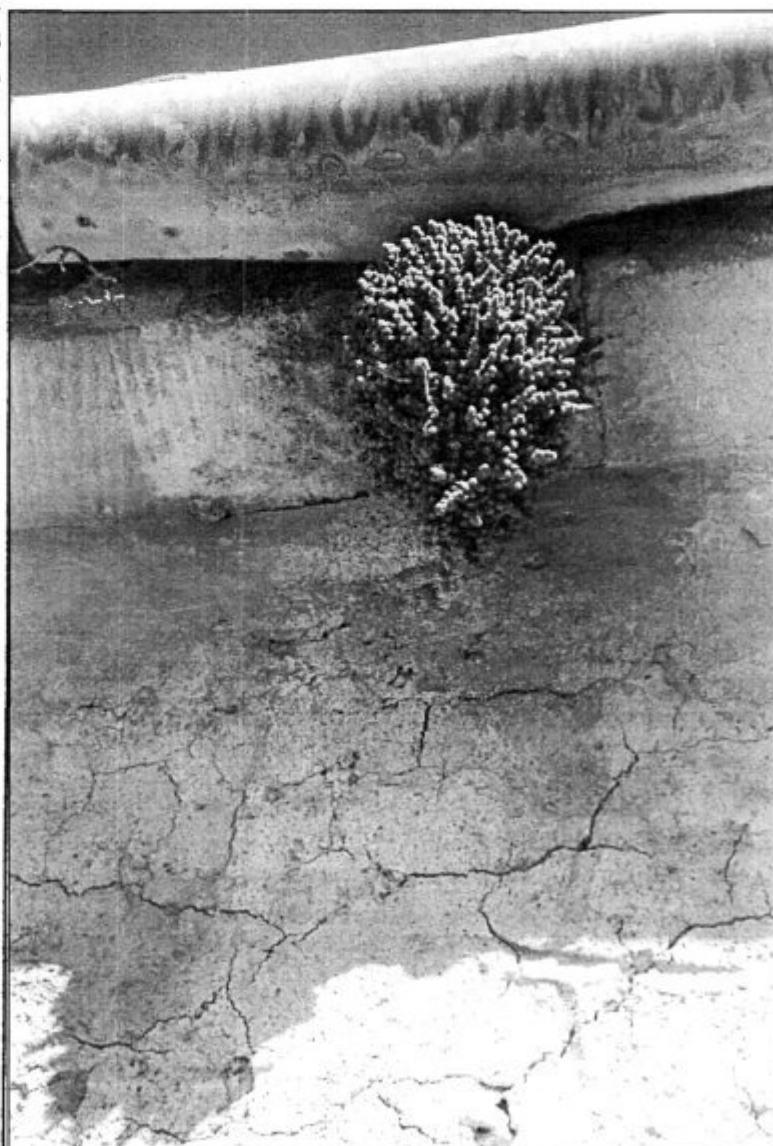
Cançó:

Tant és possible mudar
s'amor que jo tenc amb ella,
com fregar dins una pella
escorxes de crespinella
baix des fondo de la mar.
(Popular recollida a Lluçmajor)

Pista: Es troba aquesta planta suspesa, desafiant totes les lleis de la gravetat, entre la cornisa i la canal d'una casa situada prop d'un carrer que porta el nom d'un poeta mallorquí autor, entre d'altres, de "Lo pi de Formentor", i quasi davant d'un molí fariner de doble planta interior.

Solució del mes passat: El portal que vos mostràvem correspon a ca na Margalida Papallona del carrer de l'Esperança. Fou tot un personatge na Margalida, que molts deveu recordar.

M. F.

SOPAR D'ES SAIG

Els col.laboradors d'ES SAIG ens reunírem amigablement en un cordial sopar. Llàstima que per diversos compromisos hi hagués baixes sensibles: Xesc, Víctor, Jaumes, Miquel, Guillem... L'haurem de repetir.

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA

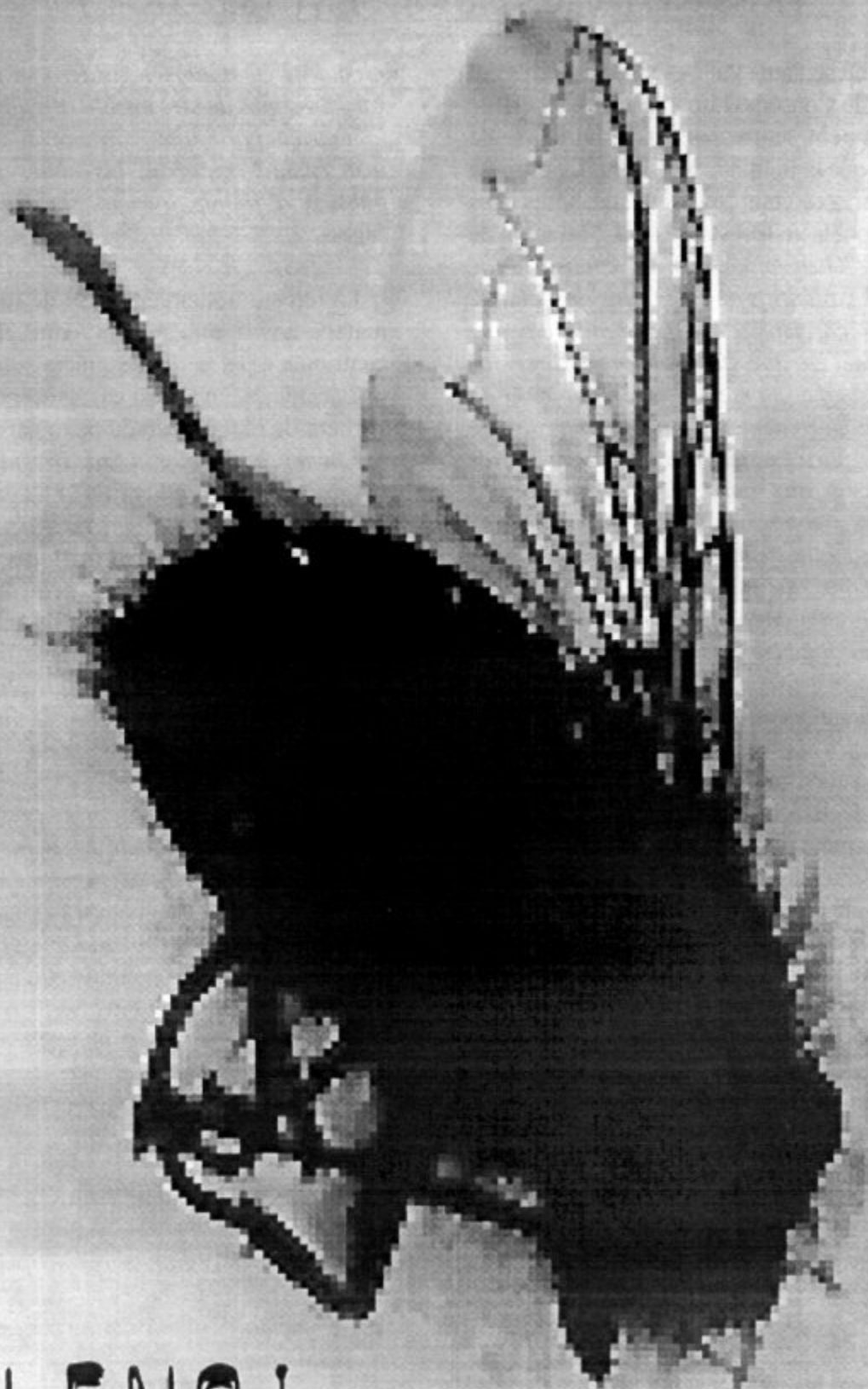

Fotografia de Marià Ramon

po-ètica

XXII

Falconer

bubota d'estiu**SILENCI**

NOTÍCIES D'ARXIU

TRES NOTÍCIES CURIOSAS (1852-1854)

Vos presentam avui tres notícies tretes del Llibre de Consells (Llibre d'actes) del nostre Ajuntament corresponents a mitjan segle passat que comentam breument. La primera té l'interès de comprovar que aleshores ja es feia repoblació forestal; és del 22 d'agost de 1852: *"Otro oficio de la comisaria de montes y plantios de estas islas de fecha 20 de los corrientes se tuvo presente que previene en que deberan prepararse las tierras del monte de l'heretad de este término perteneciente a los propios de este pueblo para la siembra de piñones en las mismas y que para recoger los mismos piñones comisione este Ayuntamiento persona que debiera recibirlos del perito agrónomo de este distrito que lo es D. Miguel (en blanc) cuya semilla se compone de ocho almudes y asiende su importe a 56 rs vellon"*. Va ser nomenat el regidor Miquel Ballester.

La segona notícia és del 18 de juliol de 1854 i es refereix a la decisió de l'Ajuntament d'adherir-se a l'alçament que hi havia hagut a Palma. Es tracta de l'anomenada Vicalvarada que va donar pas al Bienni Liberal; comprovam per aquest document que el poble tenia un consistori progressista i una incipient banda de música: *"Se propuso por el señor presidente que habida noticia del solemne pronunciamiento verificado esta mañana en la capital de Palma, era del caso que este ayuntamiento hallandose poseido de las mismas ideas y sentimientos que han dado motivo a tan patriótico alzamiento prosediese en seguida a dar muestras de su adición, y con unanimidad de votos se resolvió aderirse a tan patriotico alzamiento anunciandolo con repique de campanas y que por medio del teniente de*

Alcalde 2º D. Gabriel Verdura se invite a varios vecinos de este pueblo aficionados a la musica para que esta noche con sus instrumentos recorran las calles y plaza publica a fin de aumentar el universal regocijo..."

La tercera notícia és de 30 de juliol del mateix any i ens mostra com el poble contribuïa a pal·liar la desgràcia soferta per un concitadà, en aquest cas, l'incendi d'una garbera de blat preparada per a ser batuda: *"Se tuvo presente por el Sor. Presidente la desgracia sufrida en la era de D. Guillermo Oliver el dia veinte y cinco del actual por haberse pegado fuego en las garberas del mismo y haberse reducido a cenizas la que contenia el trigo, viendose este individuo reducido a una triste miseria, era su parecer habrir una suscripción voluntaria, o por mejor se hiciese una cuestación de trigo a beneficio de esta familia desgraciada, invitando al vecindario contribuyese cada uno según su posibilidad por medio de pregón publico, y que el Sor. Cura Parroco se sirviese igualmente el el pùlpito inculcar a los vecinos contribuyesen según sus fortunas a tan laudable obra. Los SS del Ayuntamiento no pudieron menos de aplaudir el pensamiento del Sor. Presidente ofreciendo sus personas para hacer dicha cuestación y depositar en las Casas Consistoriales los granos y demás que se recaude dividiendose entre ellos el vecindario, y luego de concluida la cuestación se entregue a presencia de la Corporación lo replegado al dicho Guillermo Oliver que sufrió los perjuicios del incendio y de lo que resultase se debiera dar cuenta al publico para su conocimiento"*.

PERE MULET

PINA

Aquest mes hem arribat al número 200 d'ES SAIG. Pareix que fa dos dies que començarem a omplir aquestes planes, i nosaltres concretament aquesta pàgina de Pina. Són moltes de notícies que han passat per aquí, que conformen el més destacat de la vida diària del nostre poble de Pina. Aquí heu tengut reflectits amb més o manco rigor i axactitud els fets més significatius de la petita història recent de Pina. Hem procurat exposar d'una manera desenfadada i al mateix temps rigorosa, sempre a la nostra modesta manera, el que creïem més destacat i d'interès pels pineros; si no ho hem fet millor és perquè no n'hem sabut. Hem procurat exposar opinions d'una manera imparcial i sempre tenint en compte els interessos generals del poble de Pina. Segur que més d'un pic ens hem equivocat, però el qui xerra s'equivoca, només el qui no diu res no es pot equivocar. Les opinions que ens han fet arribar les hem publicades, procurant ser els portaveus del que ens han transmès: aquesta plana ha estat el vehicle per a tots els qui han volgut dir la seva.

Volem aprofitar per tornar a recordar sobretot als joves i a tots els pineros en general que aquesta plana està oberta i a la disposició de tots aquells que vulguin escriure-hi. Aquesta pàgina no és de ningú més que dels pineros. Així és que vos deman la vostra col.laboració, vos anim a escriure-hi. Al.lotes i joves, endavant; digau la vostra, expresau

les vostres inquietuds, les vostres queixes i les vostres il.lusions, les vostres crítiques, la vostra manera de pensar i de veure les coses, els vostres pensaments. Fora por.

TENNIS. Aquí teniu els distints guanyadors per categories de les finals disputades per les festes:

Dobles veterans: Felip Munar i Joan Munar.

Dobles aficionats: Pere Oliver i Sebastià Jaume.

Individual femení: Coloma Morlà.

Dobles juvenils femení: Margalida Oliver i Cristina Oliver.

Dobles juvenils masculí: Sebastià Mut i José Luis Tejero.

Dobles infantils: Joan Morey i Tomeu Antich.

FUTBOL FEMENÍ. L'equip femení d'Algaida, on hi juguen quatre o cinc pineres, i que podeu veure a la foto, va guanyar per les passades festes a les campiones de Balears, que eren les de Calvià. Ho feren molt bé.

CONTENIDOR DE FERRO. No sabem què ha passat, si és que han canviat de concessionari o què, però el cert és que mai havíem vist aquesta brutor de ferro escampat; en lloc d'un punt de recollida pareix un femer; convendria posar el ferro dins el contenidor i no de mala manera com ara, que dóna una molt mala imatge.

FONT I CEMENTERI. Convendria tenir un poc més de cura de les plantes i arbres i sobretot a l'estiu posar un poc més d'interès a regar, ja que és una llàstima que les plantes, que costen tant de surar, es morin per descuit. No sabem si els qui se'n cuiden són els caminers o el qui fa el servici mitjançant la prestació social; el que és cert és que aquest servei s'ha de millorar o ja serà massa tard, no hi haurà res a cavar ni regar, tot serà mort.

NAIXEMENTS. Dia 10 d'agost va néixer na Neus Munar Montadas, filla de Mati i Francesc.

Dia 11 d'agost va néixer na Maria del Mar Mut Sureda, filla de Maria i Gori.

Enhorabona als dos matrimonis.

XESC OLIVER

G.

FENT MEMÒRIA DEL PASSAT

Mallorquí, oh mallorquí,
has oblidat nostra terra,
tant de dreta com d'esquerra,
fa penar veure-la així,
recordant aquell jardí
que tan molt de tot mos dava,
sa fruita pertot penjava,
cireres, peres i vi.
Ara pertot fa plorera,
està tot abandonat;
l'amo que vell ha tornat
ha perduda sa quimera.
Li dóna molt grossa pena
quan ho va a visitar;
sa llàgrima a ell li caurà
veure-ho d'aquella manera.
El garrover, l'ametler
que tan dignament llaurava,
el podava, l'abonava,
feia un fruit vertader;
molts de duros li tragué
el temps que ell el cuidà;
la meitat de morts n'hi ha
i els vius semblen un llenyer.
El temps passat se vivia
se pot dir de sa conró,
cavant vorera i racó
els romaguers tallaria;
es ritme d'avui en dia
ha romàs molt canviat;
no hi havia aturat,
s'atur llavors no existia.
Dem gràcies a l'estranger
que a Mallorca s'ha establí:
en jardí l'ha convertit,
sembrat de tot allà hi té,
un bon xalet ell hi fé
amb totes ses condicions,
s'hi gastà molts de milions,
aquesta gent mos convé.

Què seria de Mallorca
si s'estern no hagués vengut?
Cap valor haguera tengut,
seria tot obra morta;
de veritat aconhorta
veure el xalet adornat
i de reixeta tancat
ensenyant clavell i rosa.
Mallorca per tot arreu
ensenyava nova estructura,
ha canviat sa mesura,

es modernisme se veu.
En viure bé tothom creu,
tenir sa comoditat,
aquest ritme fort ha entrat,
en temps passat ningú hi creu
Es terreny què és que valdria?
Tot deixat i abandonat
per vell l'amo el 'gués deixat
i perjudici tendria.
Lo que s'usa avui en dia
que se treuen molts milions
de roques i de penyons
de terra que no servia.
Sa gent que avui és major
de jove mai va pensar
tenir aquest benestar
amb duros a un racó.
Li ha sortit un factor
de fill i també de nora,
a ca seva ja fa nosa,
li diuen que fa pudor.
Després que els ha donat
una casa per ells viure,
va fer feina com bou miura,
duro no en tudava cap.
Un interès extremat
per comprar casa i terra,
li han moguda sa guerra,
té tot es camí tancat.
Ja no posa resistència
en lo que li puguin dir,
dur-lo a sa residència.
Aquesta és la sentència
que de fet pot esperar:
som tractat com sarnés ca,
a un racó faig presència.
Sa societat passada
de fet mos ha fracassat,
un ritme nou mos ha entrat,
els artistes l'han 'gafada.
Van junts una temporada
fins que se senten cansats,
han canviat es filats
a una nova beurada.
Es casar-se és ben antic,
sa gent no se vol ferar,
ha arribat a reparar
que és feixuc punyida i crit.
D'això n'està ben servit
tot es personal fermat,
se sent ell bastant cansat

de menjar es mateix fregit.
El jove lliure vol viure,
aquest ritme ha agafat,
compromís no en vol cap,
disfrutar, boixar i riure.
Ells saben llegir i escriure,
los convé estalviar,
un moment els pot mancar
i los causarà conflicte.
El jove qui pensarà
que demà serà major,
si llavors té un bon sarró
servici no en mancarà.
Si llavors ell pot untar
d'oli bo ses corrioies,
menjarà paelles bones
i amb dones joves jeurà.

CLIMENT GARAU

Titoieta Ràdio

EMISSORA MUNICIPAL D'ALGAIDA

Titoieta Ràdio atorga el IV Premi Santa Anneta a l'Associació de Cantants i Intèrprets en Català

El grup promotor de Titoieta Ràdio ha decidit atorgar el Premi Santa Anneta 1997, de cultura i llengua catalanes, a l'Associació de Cantants i intèrprets professionals en català (ACIC).

El guardó vol ser un reconeixement als 9 anys d'existència de l'ACIC, treballant per aconseguir que les cançons cantades en llengua catalana siguin presents, amb normalitat, als mitjans de comunicació.

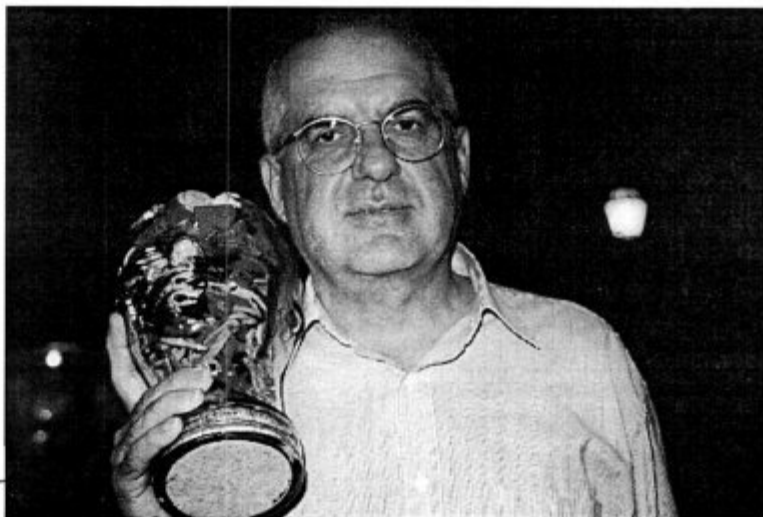
Especialment es vol premiar la campanya de l'ACIC *Volem cançons en català a la ràdio i a la televisió*, per tal de donar suport a l'aplicació d'una quota del 25% de música cantada en llengua catalana a les emissores de ràdio i canals de televisió públics i privats de Catalunya. Fins ara s'han arreplegat 35.000 signatures.

L'ACIC figura com a entitat adherida a la campanya promoguda a Mallorca pel Centre de Promoció de la Cultura Popular (DEFESTA), per aconseguir un 20% de música cantada en català a les ràdios i televisions de les Balears. Ara per ara, DEFESTA ha reunit 2.500 signatures.

El Premi Santa Anneta de 1997 es va lliurar el passat 26 de juliol, festivitat de Santa Anna, a la plaça d'Algaida dins el marc de les festes de Sant Jaume. No té dotació econòmica i enguany va consistir en una obra artística de Jaume Falconer.

En representació de l'ACIC va recollir el Premi Santa Anneta 1997, el musicòleg i escriptor Joan Manresa.

En anteriors edicions han estat premiats amb el Santa Anneta, el filòleg i músic Biel Majoral (1994), el periodista i poeta Miquel Cardell (1995) i el setmanari d'informació general El Temps (1996).

Va recollir el guardó Joan Manresa

dos-cents

es

SAIG

ES

saig

IG

ES

SAIG

ia

números

ESPORTS

FUTBOL

La temporada de futbol 97-98 ja comença aquesta primera setmana de setembre pel que fa a l'equip de Primera Regional.

Per entrar en detalls de com se presenta aquest any, direm que si bé es manté la continuïtat de la directiva hi ha hagut uns canvis de manera que l'organigrama del club queda així:

President: Xesc Antich

Vicepresidents:

Jordi Llaneras

Joan Mut

Xesc Ramis

Tresorer: Biel Bibiloni

Secretari: Jaume Jaume

Vocals: Xesc Trobat

Jaume Balaguer

Joan Garcias

Guillem Fiol

Tomeu Gomila

Joan Trobat

Per aquesta temporada el C. E. Algaida ha inscrit el nom, bre r  cord d'equips a la Federació de Futbol per prendre part en els diferents campionats, ja que, a part de l'equip de regional, participen:

Juvenils, 3   regional dins el Grup A.

Cadets, 2   regional dins el grup B.

Infantils, 2   regional dins el grup B.

Alevins, 2   regional dins el grup D.

Benjamins, Futbol 7, 1   equip, grup E

Benjamins, Futbol 7, 2on equip, grup E.

Femení, Campionat de Mallorca.

Aix   fa que el moviment de fitxes s'apropi a les 140. No cal dir la feina que reportarà als responsables tirar endavant tot aquest bagatge i la col.laboració que s'haurà de recaptar de tots els amants de l'esport.

A l'apartat esportiu, direm que l'equip de Primera Regional estar   entrenat per Sebastià Feliu, vell conegut de l'afició ja que durant dues temporades va entrenar l'Algaida.

Els efectius amb què compta en Sebastià per fer front a la lliga són majoritàriament algaidins, amb la col.laboració de mitja dotzena de reforços externs necessaris per completar la plantilla.

Plantilla que en quant a entrenaments ja du un cert retard respecte al que seria l'ideal. Però discrepàncies i diferents opinions entre la família futbolera han retrassat el començament seriós de la pretemporada.

Per altra banda hem de dir que tots els equips base han començat els entrenaments i ja tenen organitzada la pretemporada en forma de partits amistosos i torneigs d'estiu.

Precisament en aquest apartat de torneigs d'estiu, l'equip d'infantils es va classificar en tercer lloc al torneig de la llum de Montuïri.

En aquest mateix torneig, els alevins se situaren en un meritori segon lloc.

JOAN TROBAT

Soluci  ns als mots encreuat.

Horizontals: 1. centena. uf. 2. igualitari. 3. bordeg  s. L. 4. E. alorret. 5. rego. odres. 6. no. samarra. 7. elp. sard. L. 8. tiluen. n  t. 9. item. treva. 10. C. censat. R.

Verticals: 1. cibernètic. 2. ego. eolit. 3. murag. plec. 4. tadlos.   me. 5. eleo. ase. N. 6. nigromants. 7. atardar. Ra. 8. aserndet. 9. uR. ter. ev. 10. fil. saltar.

CENTRE COORDINADOR DE BIBLIOTEQUES

Biblioteca Municipal d'Algaida

NOVETATS REBUDES

Us detallam una selecció de les novetats incorporades el passat mes de juliol al fons de la Biblioteca Municipal d'Algaida. Aquestes obres són una part de la donació que fa el Centre Coordinador de Biblioteques de la Comissió de Cultura i Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca en compliment del conveni subscrit amb l'Ajuntament d'Algaida.

ALCOVER, Antoni Maria. *En Gosti Lladre*.
 ALCOVER, A. M. *En Tià del Forn d'en Mata-Ronyes*.
 ÀLVAREZ, G. *L'antropologia a través del mite...*
 BOJ, Isabel. *L'edat del bronze: el naixement...*
 CAÑELLAS SERRANO, N. *El paisatge de s'Arxiduc*.
 CAVALLI-SFORZA, L. i F. *Qui som*.
 COBAIN, Kurt. *Kurt Cobain: memorial*.
 COMAS, Francisca. *Melcior Rosselló i Simonet, mestre*.
 CONSTANTINO, C. *Els bolets de les Balears*.
 DOMENGE I MESQUIDA, J. *L'obra de la Seu...*
 FUENTES, Carlos. *La frontera de cristal*.
 GIMÉNEZ, Ma. Cristina. *El vidre bufat a Mallorca*.
 GRAU, R. *Una aproximació al treball científic*.
 MARIAS, Javier. *Cuando fui mortal*.
 MAS, A. *Mapa de la vila de santa Margalida...*
 MESQUIDA CANTALLOPS, J.A. *El tractat del salitre*.
 MORGAN, Sally. *Ecología y medio ambiente*.
 PESSOA, Fernando. *Poesia*.
 PEYO. *Les desgràcies del Barrufet Presumit*.
 ROCA, Francesc. *Un cop d'ull a la teoria econòmica...*
 SABATÉ, Flocel. *Vida domèstica, del segle IX al XVIII*.

Així mateix, amb la finalitat de completar alguns apartats de la Biblioteca que no comptaven amb obres de referència actualitzades, l'Ajuntament d'Algaida ha adquirit la *Historia de España* i la *Historia Universal del Arte* de l'editorial Espasa-Calpe. Amb aquesta adquisició, els apartats d'Història i d'Història de l'Art de la nostra Biblioteca estaran proveïts de dues obres modernes de gran qualitat que seran una bona ajuda pels usuaris interessats per aquests temes. Hem de destacar que ambdues publicacions també estaran disponibles en format de CD

ROM per tots aquells que les vulguin consular des d'un ordinador.

AGRAÏMENT

Des d'aquestes pàgines, volem agrair públicament la donació a la Biblioteca Municipal d'Algaida, per part d'un particular, de la magnífica obra *Historia del Arte Español* que l'editorial Planeta ha editat recentment. De part de tots els que som responsables de la Biblioteca i, també, de tots els que ens podrem beneficiar d'aquesta obra, reiteram el nostre agraïment per aquesta donació desinteressada.

200 ES SAIG

Des de la Biblioteca Municipal volem donar l'enhorabona a la revista **Es Saig** i a totes les persones que mes rera mes han fet possible obrir, 200 vegades consecutives, una balconada de paper a la nostra vila. A força de constància, **Es Saig** ha esdevingut quotidià i forma, indiscutiblement, part del nostre paisatge com a poble. **Es Saig** és ja una eina bàsica d'informació, àgil, directa i, sobretot, pràctica. I d'això la Biblioteca en pot donar constància quan els lectors i lectores ens venen a demanar el llibre, el disc compacte o el video que han sabut que hem incorporat al fons bibliogràfic gràcies a què ha sortit publicat a les pàgines d'aquesta revista. Però això no és tot. **Es Saig** és ja una obra de consulta obligada per a totes aquelles persones que vulguin informar-se sobre la història recent del municipi. I aquest fet, que pot semblar insignificant a força que **Es Saig** ha esdevingut quotidià, és d'una importància bàsica. La prova la podeu tenir consultant aquestes gairebé dues dècades de revista. Què n'hi ha de coses, fets, notícies, actes i imatges que ha ens han fuit de la memòria...! Que ens han fuit de la memòria, però que, per sort, no hem perdut.

**Consell Insular
de Mallorca**

INFORMÀTICA I TECNOLOGIA

El correu electrònic E-mail

Actualment el correu electrònic és l'eina més utilitzada a Internet. La forma d'anomenar aquest tipus de correu, és una traducció directa de l'anglès (com tot el que es refereix a tecnologia i investigació), que l'anomenen *Electronic Mail* (*e-mail*).

Anteriorment ja vaig explicar el seu funcionalment, malgrat això faré un petit recordatori.

El funcionament és molt senzill, l'únic que s'ha de fer, és tenir un proveïdor que ens doni la nostra adreça, quan la tinguem, a l'hora d'enviar els missatges, hem de posar l'adreça del destinatari, i enviar-ho amb un programa que gestioni el nostre correu. I després l'encarregat de que arribi al seu lloc serà el proveïdor.

Com podeu veure el procediment és molt senzill, i no té cap secret. Segurament per això s'ha esdevengut tant popular i tant utilitzat. A part de que tinguem un funcionament molt senzill, el correu electrònic té molts d'avantatges, i com és natural alguns inconvenients. Dels avantatges podem destacar la rapidesa que té per arribar al destinatari, en qüestió de segons, o minuts si la xarxa està saturada, el missatge arriba al seu lloc. També podem tenir la seguretat que arribarà, no tendria sentit que una informació es perdés pel camí. I un altre avantatge molt significatiu, és que amb el missatge podem enviar qualsevol cosa que tinguem dins el nostre ordinador (software, textos fets amb qualsevol processador, dibuixos, fotografies escanejades, vídeos digitalitzats amb càmeres, etc), així que si voleu enviar qualsevol cosa d'aquestes a qualsevol lloc del món, sense que es perdi, estant segur que arribarà en qüestió de segons, i amb la mateixa qualitat que l'heu enviada, el millor mitjà és el correu electrònic.

Però ara ve el desavantatge, i és que no

podem enviar els missatges a qualsevol lloc del món, sinó que només ho podem fer al que tinguin una adreça de e-mail. De fet ja som molts els que en tenim, però una minoria si consideram tots els habitants del món.

Aquest sistema de comunicació, com podeu veure és molt avantatjós, però els únics que els utilitzam som els quatre *brusquers* de torn. Però és el mateix fenomen que sempre ha passat amb totes les novetats, basta tornar un temps enrera i comprovar el que passà amb els telèfons o els primers cotxes, que només en tenien una petita minoria, tant per l'aspecte econòmic com pels que pensaven que allò no anava amb ells, i que mai tendria una utilitat pràctica. Però segur que seguirà el mateix camí i arribarà a generalitzar-se tant que la gran majoria de la gent l'utilitzarà de forma quotidiana.

Si algú no té direcció pròpia, tampoc és excusa, ja que hi ha moltes empreses que donen adreces de correu de forma gratuïta, i no és necessari tenir un ordinador a casa amb accés a Internet, sino que basta qualsevol ordinador connectat a la xarxa. Segur que si anau a la biblioteca a utilitzar l'ordinador que els algaidins hi tenim connectat, en Tomeu vos explicarà com donar-vos d'alta i gestionar el vostre correu. I a veure si algú envia qualche missatge a les adreces que hi ha a peu de pàgina.

Direccions d'empreses que donen adreces d'*e-mail* gratuïtes:

<http://lettera.skios.es>

<http://www.hotmail.com>

<http://www.rockedmail.com>

<http://www.gratismail.com>

Guillem Vanrell
gvanrell@lander.es
guillemvanrell@hotmail.com

PASSATEMPS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horitzontals: 1. Amb aquest número ES SAIG arriba a la segona. Interjecció que denota fàstic, menyspreu. 2. Que tendeix a igualar. 3. Xicot, noi. Cinquanta. 4. Punt cardinal. Alosa (al revés). 5. Espargeixo aigua (també pot ser un malnom algaidí). Recipients de cuir per contenir líquids. 6. Resposta lògica a les drogues. Gec de pell típic dels pastors. 7. Atapeït, complet (al revés). De Sardenya. Mig rectangle. 8. Dèbil, demacrat (al revés). El fill del meu fill. 9. També, així mateix. Armistici. 10. Cent. Que és objecte de pagament d'un cens. Mig diàmetre.

Verticals: 1. Relatiu a l'estudi de la comunicació en els animals i en les màquines. 2. En psicologia, jo mateix. Instrument de pedra de la prehistòria. 3. Monument prehistòric de Sardenya. Doble. 4. Militar, milícia (al revés). Ocell casuariforme de gran tamany (al revés). 5. Prefix grec que significa "oli". Ruc. Punt cardinal. 6. Bruixots, sortillers. 7. Demorar, endarrerir. Déu egipci. 8. Compassió, pietat (al revés). 9. Ruteni capgirat. Malla per retenir els cabells (al revés). Ara arriba cap al nord. 10. Fibra, cordill. Botar.

EXPRESSA R
RTRESCOSA
ARAGUMERI
SESAPAGUC
RAGOLAIDN
ENRAONARE
VENLLUAAR
NMDVOLLE
OERILEPRF
CODAREREN
ESRABERXO
DISCUTIRC

SOPA DE LLETRES

Es tracta de localitzar deu sinònims de "parlar". Amb les lletres que vos sobrin llegireu una sentència del "Llibre de tres" de Fra Anselm

F	E	M	M	B	R	A	E	S	E
A	P	P	O	N	D	E	R	A	T
A	R	E	D	L	L	A	D	A	C
A	F	E	E	R	L	A	C	E	E
O	S	A	R	V	E	D	A	Q	P
T	S	D	A	A	M	E	C	U	S
S	E	Q	T	U	E	M	A	I	M
E	N	R	S	C	A	T	U	L	U
N	S	E	C	S	A	I	T	I	C
Ç	A	G	A	S	R	A	D	B	R
A	T	E	I	R	I	E	S	R	I
N	O	V	G	U	A	D	R	A	C
D	A	S	S	E	N	Y	A	T	A

Després d'eliminar els deu sinònims de "prudent", queda: "Fembra és aparellada/ a fer la cosa vedada,/ més que més can és irada/ e res no guarda" (Fra Anselm)

Solucions als mots encreuats: pàgina 46

UNA XERRADETA... continuació

Quines passes heu seguit en la restauració?

Primerament, fixar: hi havia una pintura aixecada que vàrem haver de fixar a la paret; això ho haguérem de fer a tota la pintura.

Segon, consolidació: els crulls que hi havia, un a cada capella de quasi tota la llargària de la capella, els hem consolidat injectant cola; els crulls no es poden tapar, tornarien a sortir; on hi havia forats s'estucava, tapant-los.

Tercer, retoc, de dos tipus: arqueològic i il·lusionista. Són els dos sistemes que s'utilitzen per restaurar. El retoc arqueològic es fa a zones grans on hi ha molta pèrdua de pintura, no hi ha restes de pintura; aleshores es dona un to neutre perquè quedi integrat amb la resta; a una capella hi faltava més de la meitat del cel. El retoc il·lusionista es fa a les zones interiors dels personatges quan han perdut petites parts i podem imitar els colors originals i completar els petits detalls que hi falten.

Restaurar vol dir conservar el que hi ha, no es pot refer el que no hi és ni afegir-hi; per exemple, si a una persona li falta la cara, el que no podem fer nosaltres és pintar-la-hi, això no seria restaurar. Utilitzam els materials elaborant les pintures amb pigments i cola vegetal, utilitzant la tècnica del tremp.

Quins temes hi ha pintats a les capelles?

Entrant pel portal de les dones, la primera a la dreta és la capella del Sant Crist, amb una creu al centre de la bòveda, i la visió de Constantí. A l'esquerra, l'emperador Constantí i les seves tropes adorant la creu i a la dreta les tropes de Magenci, vençudes.

La segona a la dreta és la capella de Sant Francesc i representa la transfiguració de Sant Francesc quan es va aparèixer als seus deixebles qualcant, com Elies, en un carro de foc; també hi ha la Immaculada dins els niguls.

La primera per l'esquerra és la capella del

Nom de Jesús i de Santa Catalina Tomàs: hi ha Santa Catalina amb vestit de monja entre àngels i núvols; a la part contrària hi ha un grup d'al·lotes pageses, vestides a la moda de Pina, per ser Santa Catalina la seva patrona; diuen que els pintors s'inspiraren en al·lotes i persones de Pina per representar els personatges.

La segona de l'esquerra és la capella de Sant Antoni Abad i representa el trasllat de Sant Antoni del desert, que hi ha a una part amb una ermita, a la ciutat de Barcelona que està enfront amb les murades i Montjuïc al fons. En aquesta capella hi ha un quadre de Sant Honorat per ser el patró d'Algaida.

Quina fou la vostra impressió quan véreu l'església?

La veritat és que quedàrem bocabadades per la quantitat de pintures: és l'única de Mallorca que té els sòtils i parets coberts de pintures; això juntament amb el fet d'estar situada a un poble tan petit és el que ens cridà més l'atenció. En quant a la qualitat de les pintures no és que siguin extraordinàries però estan molt bé.

Es nota l'estil dels tres o quatre pintors que hi intervingueren, i una opinió molt personal nostra és que n'hi ha un d'ells que té un estil que definiríem com a modern, en quant a la pinzellada: amb molt poques pinzellades fa l'esboç d'una mà, per exemple, i teniu en compte que això ho pintava fa més de 120 anys.

De la resta de pintures, què creis més urgent de restaurar?

Bé, ara hem fet les quatre capelles laterals; en una segona fase és urgent restaurar les dues capelles del creuer, la de la Puríssima i la de Sant Josep. Per cert, a la capella de Sant Josep hi ha pintada la mare del fundador mossèn Gabriel Ribas.

Vos heu trobat a gust a Pina?

Com a casa. Ha estat una feina molt gratificant. Com sabeu, hem parat per menjar i dormir a Ca Ses Monges i volem donar-los des d'aquí el nostre agraïment ja

que ens han fet sentir com a canostra, així com al capellà mossèn Pere Llabrés i a la resta dels pineros. Esperam que ben aviat tornem a estar entre vosaltres per restaurar la resta de l'església.

Bé, amb na Cristina i na Maria xerràrem de moltes altres coses i la veritat és que creim que feren molt bona feina, posant-hi molt d'entusiasme, il·lusió i cor. Voltros mateixos podeu veure els resultats.

Per acabar, volem expressar l'agraïment del poble de Pina a les monges, que foren les que es

posaren al davant i tengueren més interès en restaurar l'església del seu fundador. A part de l'allotjament i manutenció, es feren càrrec dels costos dels passatges d'avió de les restauradores i també estaven disposades a cobrir els dèficits de les despeses. També expressar l'agraïment a mossèn Pere Llabrés per les gestions i l'interès demostrat i a Felip Oliver per cedir gratuïtament els bastiments i la feina de canviar-los de capella.

XESC OLIVER I BERNAT SERVERA

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

NAIXEMENTS

Laura Santa Cruz Ramis, filla de Tomàs i Catalina. Va néixer dia 18 de juliol.

Miquel Capellà Barceló, fill de Gabriel i Catalina. Nasqué dia 22 de juliol.

Gabriel Salas Beltran, fill de Jordi i Catalina. Va néixer dia 23 de juliol.

Neus Munar Montadas, filla de Francesc i Matilde. Va néixer dia 10 d'agost.

Maria del Mar Mut Sureda, filla de Gori i Maria. Nasqué dia 11 d'agost.

Margalida Pou Oliver. Va morir dia 11 d'agost a l'edat de 78 anys.

José Fuster Vives. Ens deixà dia 24 de juliol. Tenia 68 anys.

UNA XERRADETA AMB...

CRISTINA MARTÍ I MARIA MATÉ

Aquest mes la xerradeta serà amb na Maria Martí i na Maria Maté, dues al·lotes catalanes que estan restaurant les pintures murals de les quatre capelles de l'església de Pina.

Quina és la vostra formació i la vostra experiència professional?

Som llicenciades en Belles Arts, especialitat de Restauració, per la Universitat de Barcelona. Treballam en equip des del 1991 en la restauració del patrimoni cultural de la Generalitat; hem treballat a la catedral de Barcelona, a Pedralbes i a Sitges restaurant retaules i pintures murals, terracotes, relleus de façana. També tenim per separat un taller particular de restauració a Barcelona, restauram quadres, mobles, escultures, talla policromada. A Mallorca restauràrem l'any 1995 el retaule de Sant Blai, de Santa Maria la Major d'Inca, i el 1996 dos retaules de les monges tancades.

Com és que venguéreu a treballar a Pina?

Fou per mitjà del canonge mossèn Pere Llabrés, que vengué a mostrar les pintures al director del taller de restauració de la Generalitat Josep Maria Xarrié, juntament amb nosaltres. Va demanar una subvenció al Consell Insular de Mallorca que fou concedida. La feian ens va parèixer prou interessant i aquí ens teniu.

En quin estat trobàreu les pintures?

Aquestes pintures tenen més de 120 anys, ja que foren realitzades entre els anys 1859 i 1875; estan dedicades a Maria segons la idea de mossèn Gabriel Marià Ribas de Pina; hi ha molts altres temes monogràfics dedicats a diversos sants; l'autor va ser en Vicenç Matas amb la col·laboració de Bartomeu Bordoy i Salvador Torres. Els

anys 40 ja es parlava del mal estat de les pintures: les goteres feien que els sòtils de les capelles estassin humits i la pintura es desprenia; fins i tot els retaules sofriren la humitat. També volem fer notar que baix cap concepte es poden espolsar les superfícies pintades, no es poden tocar amb res, ni graneres ni pedaços, ja que poden causar molt de mal a les pintures; en tot cas s'ha de demanar ajuda tècnica.

L'estat de conservació era molt deficient, estaven en molt mal estat; això en quant a la pèrdua de pintura. No obstant, pel que fa al suport, l'estructura base, la capa de guix, estava ben conservat.

(Segueix a les pàgines anteriors)